گزینه دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

پاسخ تشریحی

آزمون سراسری سال ۹۹

گروه آزمایشی علوم انسانی

(داخل کشور)

زبان و ادبیات فارسی

۱- پاسخ: گزینهٔ ۲

«خیمه» با «عرش»، «سریر» و «شراع» هم‌معنی است، ولی «دژ» معنی متفاوتی دارد، پس گزینهٔ ۱ نادرست است. «هراس» با «رعب» مترادف است و سایر گزینه‌ها نادرست هستند، با بررسی همین واژه به جواب می‌رسیم. «اصل هرچیز» هم با «معیار» و «ملاک» هم‌معنی است و گزینه‌های ۱ و ۴ تفاوت دارد. «خنجر» هم با «دشنه» مترادف است.

۲- پاسخ: گزینهٔ ۱

«شایق» به‌معنی «مشتاق و آرزومند» است و «درخور» با «لایق» مترادف است.

۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: مانع = محظور / روشن = هویدا (بهره‌ور و تحریر با هیچ کلمه‌ای در صورت سؤال مترادف نیستند): ۲ معنی درست

گزینهٔ ۲: عایدات مملکت = ارتفاع / آشکار = هویدا / غم = کربت (بهره‌ور با کلمه‌ای در صورت سؤال مترادف نیست): ۳ معنی درست

گزینهٔ ۳: مانع = محظور / آشکار = هویدا / پس‌روی کردن = واترقیدن / همراه = حریف: ۴ معنی درست

گزینهٔ ۴: گرفتاری = محظور / اندوه = کربت / همدم = حریف (زمین‌های زراعتی با کلمه‌ای در صورت سؤال مترادف نیست): ۳ معنی درست

۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی غلط‌های املایی موارد:

ج) صواب ← ثواب (با توجه به صراط و ترازو، ثواب درست است.)

د) امارت ← عمارت

۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

موارد نادرست:

آقوز ← آغوز / مظغ ← مضغ / عنبان ← انبان / مفطون ← مفتون / سحن ← صحن / مرفّح ← مرفّه / فرومایه‌گی ← فرومایگی / ذحل ← زحل

■ این سؤال درست و دقیق طراحی نشده است، تعداد واژه‌های درست بیشتر از آن چیزی است که در گزینه‌ها آمده است. باید تعداد گروه‌هایی را که درست هستند موردسؤال قرار می‌داد، نه واژه‌هایی که درست‌اند.

۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

موارد نادرست:

قلبات ← غلبات رقبات ← رغبات

۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

۸- پاسخ: گزینهٔ ۳

با بررسی «حسن تعلیل» شروع می‌کنیم. باید ابیات ««ب و د» بررسی شوند. در بیت «ب» شاعر علت شور و شر در جهان را کرشمهٔ یار دانسته‌است. در بیت «د» حسن تعلیل وجود ندارد، پس گزینه‌های ۲ و ۴ حذف می‌شوند. در ادامه گزینه‌های باقی‌مانده را با هم مقایسه می‌کنیم، آرایهٔ مجاز در هر دو یکسان است، پس با بررسی «تشبیه» ادامه می‌دهیم. در بیت‌های «الف و ج» هر دو تشبیه وجود دارد و هیچ گزینه‌ای حذف نمی‌شود و باید «ایهام» را بررسی کنیم. در بیت «الف» «راست» ایهام دارد: ۱) درست و پسندیده ۲) دقیقاً و به‌درستی. در بیت «ج» ایهام نداریم و پاسخ گزینهٔ ۳ است. آرایه‌های باقی‌مانده را مطابق با این گزینه بررسی می‌کنیم:

تشبیه بیت «ج»: پیک نظر اضافهٔ تشبیهی است. نگار هم به نور دیده تشبیه شده‌است.

مجاز بیت «د»: عالم مجاز از مردم عالم است و جهان مجاز از مردم جهان.

۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی آرایه‌های گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: استعاره: سرو بستانی استعاره از زیبارویان است./ ایهام: راستی: ۱) راست قامتی ۲) به‌درستی، دقیقاً

گزینهٔ ۲: مجاز: خون مجاز از کشتن است./ کنایه: میان بستن کنایه از آماده و مهیا شدن است.

گزینهٔ ۳: تشبیه: مهر رخسار اضافهٔ تشبیهی است. همچنین رخسار یار به ماه شب چهارده تشبیه شده است./ ایهام: مهر: ۱) خورشید ۲) محبت

گزینهٔ ۴: حسن تعلیل: ندارد./ جناس: خطا (نادرست) و ختا (ناحیه‌ای در چین) جناس ناقص دارند.

۱۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

با «حس‌آمیزی» گزینه‌های ۱ و ۳ حذف می‌شوند و با «حسن تعلیل» گزینهٔ ۴. حالا باید آرایه‌های گزینهٔ ۲ را بررسی کنیم:

ایهام: مهر در مصراع اول: ۱) خورشید ۲) محبت

تشبیه: شاعر خود را به صبح تشبیه کرده‌است. «مهر روی» هم (با معنی خورشید برای مهر) اضافهٔ تشبیهی است .

ایهام تناسب: مهر در مصراع دوم: ۱) محبت و عشق (معنی قابل‌قبول) ۲) خورشید (معنی غیرقابل‌قبول و متناسب با صبح و آفاق تناسب دارد).

مجاز: دم مجاز از سخن است و آفاق مجاز از همه جا.

۱۱- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی ایهام تناسب‌ها و جناس‌های بیت صورت سؤال:

ایهام تناسب:

۱) عود: ۱) نوعی چوب خوش‌بو (معنی قابل‌قبول) ۲) نوعی ساز (معنی غیرقابل‌قبول و متناسب با بربط)

۲) ساز: ۱) ساختن و کنار آمدن (معنی قابل‌قبول) ۲) آلت موسیقی (معنی غیرقابل‌قبول و متناسب با بربط)

جناس:

۱) می‌ساختم و می‌سوختم

۲) عود و بود

۳) سوز و ساز

۱۲- پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی اجزای اصلی هرکدام از جمله‌ها (قید و متمم قیدی جزو اصلی به‌حساب نمی‌آیند):

گزینهٔ ۱: دانشجویان تازه‌وارد (نهاد) با وضعیت کنونی خوابگاه (متمم) کنار آمدند (فعل): نهاد + متمم + فعل

گزینهٔ ۲: [من] (نهاد) از ابتدای برنامه، شور و هیجان خاصّی (مفعول) در وجود معلّمم احساس می‌کردم (فعل): نهاد + مفعول + فعل

گزینهٔ ۳: این فضای معنوی (مفعول) را دوست پدرم (نهاد) از سالیان پیش، ترتیب داده بود (فعل): نهاد + مفعول + فعل

گزینهٔ ۴: [من] (نهاد) در شرایط سخت و طاقت‌فرسای اسارت، همه چیز (مفعول) را مخفی (مسند) می‌کردم: نهاد + مفعول + مسند + فعل

۱۳- پاسخ: گزینهٔ ۱

بررسی ترکیب‌های اضافی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: شعر حافظ/ زمان آدم/ باغ خلد/ دفتر نسرین/ دفتر گل/ زینت اوراق: ۶ ترکیب اضافی

گزینهٔ ۲: دم صبح/ صبح ازل/ آخر شام/ شام ابد: ۴ ترکیب اضافی

گزینهٔ ۳: رشتهٔ تسبیح/ دستم/ ساعد ساقی: ۳ ترکیب اضافی

گزینهٔ ۴: حسن مه‌رویان/ مه‌رویان مجلس/ بحث ما/ لطف طبع/ خوبی اخلاق: ۵ ترکیب اضافی

۱۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی «وابستهٔ وابسته» موارد:

الف) ندارد.

ب) صاف این سر خم: «این» صفت مضاف‌الیه و «خم» مضاف‌الیه مضاف‌الیه است.

ج) خندهٔ جام می: مضاف‌الیه مضاف‌الیه

د) گرد لب جان‌بخش تو: «جان‌بخش» صفت مضاف‌الیه و «تو» مضاف‌الیه مضاف‌الیه است.

۱۵- پاسخ: گزینهٔ ۱

برای مشخص کردن نقش کلمات، جملات را مرتب می‌کنیم:

هرکس (نهاد) عمر خود (مفعول) را صرف شادمانی کرده است، حاصلش (نهاد) از زندگی، چون گل، گریهٔ تلخ (مسند) است.

۱۶- پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: مفعول‌های دو بیت: ۱) علاج ۲) سود ۳) سلاح ۴) سد

گزینهٔ ۲: جمله‌های غیرساده: ۱) دریغ سود ندارد (هسته) چو کار از دست رفت (وابسته) ۲) بیت دوم یک جملهٔ مرکب است.

گزینهٔ ۳: در این بیت «متمم فعل» وجود ندارد و ساختمان جمله به‌صورت «نهاد + مفعول + فعل» است.

■ انواع متمم در کتاب درسی نیامده است و طرح سؤال از متمم فعل خارج از مطالب کتاب درسی است و متأسفانه طراح سؤال با بی‌دقتی سوالی خارج از مطالب کتاب درسی طرح کرده است.

گزینهٔ ۴: در این ابیات ترکیب وصفی وجود ندارد. ترکیب‌های اضافی: ۱) علاج واقعه ۲) روزگار سلامت ۳) سلاح جنگ

۱۷- پاسخ: گزینهٔ ۲

در گزینهٔ ۲، سخن از این است که حرص و زیاده‌خواهی‌های آن همیشگی است. در سایر گزینه‌ها مفهوم اصلی این است که آرزوها در پیری زیاد می‌شوند.

۱۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

در گزینه‌های ۲، ۳ و ۴، سخن از مقام رضا است، ولی در گزینهٔ ۱، مفهوم اصلی بی‌قراری عاشق با دیدن بدون اجازهٔ معشوق است.

۱۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

مفهوم بیت سؤال این است که بدون تلاش و کوشش روزی به‌دست نمی‌آید، در گزینهٔ ۴، سخن از این است که به‌دست آوردن روزی نیازی به تلاش ندارد، پس این بیت با بیت سؤال تقابل دارد.

مؤسسه آموزشی فرهنگی

۲۰- پاسخ: گزینهٔ ۳

در گزینهٔ ۳، همانند بیت سؤال مفهوم اصلی جان‌فشانی عاشق در راه معشوق است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: با وجود جلوهٔ یار از جان هم می‌توان گذشت.

گزینهٔ ۲: عاشق با وجود عشق از همه چیز بی‌نیاز است.

گزینهٔ ۴: تقابل عشق و زهد

۲۱- پاسخ: گزینهٔ ۱

در گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ سخن از این است که بعد از مرگ عاشق از گور او گل خواهد رویید. در گزینهٔ ۱، این مفهوم دیده نمی‌شود، فقط سخن از وفاداری عاشق است.

۲۲- پاسخ: گزینهٔ ۲

در گزینهٔ ۲، همانند بیت سؤال سخن از این است که عاشق همهٔ سختی‌ها و بلاها را تحمل می‌کند، فقط تحمل جدایی را ندارد. در گزینهٔ ۲ می‌گوید: وقتی شمع بر بالین پروانه باشد (جدایی در کار نباشد) همهٔ بلاها را به جان می‌خرد.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: قلم توانایی شرح فراق را ندارد.

گزینهٔ ۳: گرفتار شدن در سختی فراق به‌دلیل شکر نکردن در زمان وصال.

گزینهٔ ۴: فراق و سختی‌های آن قابل‌توصیف نیست.

۲۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

در گزینهٔ ۳، سخن از این نیست که ظاهر آینهٔ باطن است، بلکه تأکید بیت بر فراتر رفتن از مرز محدودیت‌های جهان مادی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: انسان عارف از دنیا گذشته و از خود فانی شده است، به کمال رسیده و برای عروج به نردبان نیاز ندارد.

گزینهٔ ۲: نامهٔ اعمال انسان خودحساب، همان اجازه و فرمان رستگاری اوست.

گزینهٔ ۴: در این جهان سختی و راحتی به هم‌آمیخته‌اند و نیش و نوش در کنار هم هستند.

۲۴- پاسخ: گزینهٔ ۳

در گزینهٔ ۳، همانند بیت سؤال سخن از این است که عاشق تا لحظهٔ مرگ دست از عشق و کوی معشوق برنمی‌دارد.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: مرگ انتخابی و به اختیار خود مایهٔ رستگاری و نجات است.

گزینهٔ ۲: مرگ از ما که در زندگی در کار خود درمانده‌ایم، چه می‌خواهد؟

گزینهٔ ۴: عاشق باکی از مرگ و غم ندارد/ زندگی واقعی وصال است.

۲۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

در گزینهٔ ۲، همانند بیت سؤال بر این مطلب تأکید شده است که همهٔ موجودات در خدمت انسان‌اند تا او روزی خود را به‌دست آورد.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: تواضع و گوشه‌نشینی سبب بلندمرتبگی است.

گزینهٔ ۳: هیچ چیز حتی آسمان نمی‌تواند حریف من شود.

گزینهٔ ۴: روزی مقدّر است و نباید از غیرخدا چیزی را طلب کنیم.

زبان عربی

۲۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

«أرسلنا: فرستادیم» (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «رسولاً: پیامبری» نکره است (رد گزینهٔ ۳)/ «عصی فرعون الرّسول: فرعون از پیامبر نافرمانی کرد» (رد گزینه‌های ۲ و ۴)/ در گزینهٔ ۲، «تبعیّت نکرد» ترجمهٔ درستی برای فعل «عصی» نیست.

۲۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

«لا فرخَ (موجودٌ): هیچ جوجه‌ای نیست» (رد سایر گزینه‌ها)/ «بتواند» در گزینهٔ ۱ و «زمانی» در گزینهٔ ۳، اضافی است/ «أن یقذف: بیندازد، پرتاب کند» متعدّی است (رد گزینهٔ ۲)

۲۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

«استعمال: به‌کارگیری» (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «الحیوانات الصّحراویّة و الطّیور: حیوانات صحرایی و پرندگان»، «صحرایی» صفت برای «حیوانات» است (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «قد ساعدت: کمک کرده است» (رد گزینه‌های ۲ و ۴)/ «صنع الأدویة: ساخت داروها» (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «الأعشاب الطّبّیّة: گیاهان دارویی» (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

۲۹- پاسخ: گزینهٔ ۲

«مجال: زمینه، عرصه» (رد گزینه‌های ۱ و ۴)/ «الإعمار: آباد کردن» (رد گزینهٔ ۴)/ «لم یستطع: نتوانسته است» ماضی منفی است (رد گزینه‌های ۱ و ۳)/ «ماذا ینفعه و ماذا یضرّه: چه‌چیزی به او سود می‌رساند و چه‌چیزی ضرر می‌رساند» (رد سایر گزینه‌ها)

۳۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

«أن نقتصدَ: صرفه‌جویی کنیم» (رد گزینهٔ ۲)/ «حتّی لا نُواجهَ: تا مواجه نشویم» (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «یجب علینا: ما باید، بر ما واجب است» (رد گزینه‌های ۲ و ۳)

۳۱- پاسخ: گزینهٔ ۴

«تبادل: جابه‌جایی، تبادل» (رد گزینه‌های ۱ و ۲)/ «یؤثّر علیها تأثیراً: به‌گونه‌ای اثر می‌گذارد» (رد گزینه‌های ۱ و ۳)/ «یجعلها غنیّة: آن‌ها را بی‌نیاز می‌گرداند» (رد گزینهٔ ۳)

۳۲- پاسخ: گزینهٔ ۱

«صدیقتي المجدّة: دوست تلاشگرم» (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «لا تُسجِّل: ثبت نمی‌کند» (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

۳۳- پاسخ: گزینهٔ ۴

اشتباهات سایر گزینه‌ها:

۱) قد یذکر: گاهی به یاد می‌آورد ۲) لا یتردّد: تردید نمی‌کند/ تحتاجُ: نیاز دارد ۳) کانوا یُعاملون: رفتار می‌کردند

۳۴- پاسخ: گزینهٔ ۳

الإقدام: اقدام کردن، پرداختن (به کاری)/ الأقدام: قدم‌ها

۳۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

«ابر: الغیم، السّحاب» مفرد است (رد گزینهٔ ۳)/ «بخار متراکمی است: بخار متراکم» باید به‌صورت نکره بیاید (رد سایر گزینه‌ها)/ «فرو می‌ریزد: ینزل» مضارع است (رد گزینه‌های ۱ و ۴)

■■ <u>ترجمهٔ متن:</u>

«بسیاری از پژوهش‌ها تأکید کرده‌اند که انجام دادن تمرین‌های ورزشی به‌صورت منظّم تا حدّ زیادی در بالا بردن توان مغز و افزایش فعّالیّتش تأثیر می‌گذارد! همان‌گونه که به سرعت بخشیدن به رشد سلول‌های عصبی و ارتباط آن‌ها با یکدیگر کمک می‌کند! این امر باعث می‌شود انسان به آن [انجام دادن تمرین‌های ورزشی] اهتمام بیشتری بورزد! زیرا آن، در ارتقای نیروهای عقلی برای فرد و جلوگیری از نابودی و ضعیف شدن آن مهم است!

و در این عرصه، مغز به مواد غذایی برای مراقبت از فعّالیّت‌ها و رشد آن نیاز دارد! پس آن (مغز)، ۲۰ درصد از مواد واردشده به بدن را برای تغذیهٔ سلول‌هایش به‌صورت روزانه مصرف می‌کند و از مهم‌ترینِ این مواد غذایی که به بهبود کارکرد مغز کمک می‌کند، میوه‌ها، سبزیجات و خوراکی‌های سرشار از امگا ۳ است، اما فراموش نمی‌کنیم که کلید ورود به این عرصه و اهتمام به این امر مهم، وجود اندیشهٔ سالم و ذهن دور از وسوسه‌های شیطانی است!»

۳۶- پاسخ: گزینهٔ ۴

ترجمهٔ گزینه‌ها:

۱) انجام ورزش‌های منظّم در طول زندگی!

۲) خوردن غذاهای مفید و مواد غنی به امگا ۳!

۳) تلاش برای رسیدن به اندیشهٔ سالمی که از هر آنچه در آن خوبی است، بهره می‌برد!

۴) تلاش فراتر از زیاد کردن قدرت جسمانی با تمرین‌های ورزشی! (متن به آن نپرداخته است)

۳۷- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمهٔ گزینه‌ها:

۱) سبب می‌شود که سلول‌ها به بهترین شکل به تکلیف‌شان بپردازند!

۲) سبب می‌شود که انسان به کارهای ورزشی به‌صورت منظّم بپردازد! (تمرین‌های ورزشی سبب سرعت بخشیدن به ارتباط سلول‌ها می‌شود.)

۳) مانع از فراموش کردن موضوعات و عدم‌قدرت بر تحلیل یا حلّ آن‌ها می‌شود!

۴) از وقوع بعضی از مشکلاتی که انسان در اواخر عمرش به آن دچار می‌شود، جلوگیری می‌کند!

۳۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

ترجمهٔ گزینه‌ها:

۱) یک‌پنجم خوردنی‌هایی که انسان، آن‌ها را در هر بیست‌وچهار ساعت می‌خورد!

۲) بیست درصد از میوه‌ها و از آنچه در آن، امگا۳ وجود دارد و هیچ فایده‌ای در غیر این دو نیست!

۳) بیست درصد از هر مادهٔ غذایی که انسان از آن استفاده می‌کند!

۴) یک پنجم از مواد واردشده به بدن به‌شکل ماهانه!

۳۹- پاسخ: گزینهٔ ۳

ترجمهٔ گزینه‌ها:

۱) عقل سالم در جسم سالم است!

۲) کلیدهای زندگی متعادل!

۳) اثر فعّالیّت در بازگرداندن فراموشی!

۴) اثر ورزش در تقویت مغز!

۴۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) من باب «تفعّل» ← من باب «تفعیل»

۳) لازم ← متعدٍّ/ مجهول ← معلوم

۴) للمفرد المذکّر المخاطب ← للمفرد المؤنّث الغائب

۴۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) لازم ← متعدٍّ/ فعل مع مفعوله ← فعل مع فاعله

۲) مجهول ← معلوم/ فعل مع نائب فاعله ← فعل مع فاعله

۴) حروفه الأصليّة «س ل ک» ← حروفه الأصليّة «ه ل ک»

۴۲- پاسخ: گزینهٔ ۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) اسم مفعول ← مصدر (من باب «مفاعلة»)

۳) اسم فاعل ← مصدر (من باب «مفاعلة»)

۴) مبنيّ ← معرب

۴۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

«المؤدَّبون» اسم مفعول از ثلاثی مزید باب «تفعیل» و «مُحترَمون» اسم مفعول از ثلاثی مزید باب «افتعال» است.

۴۴- پاسخ: گزینهٔ ۳

ترجمهٔ گزینه‌ها:

۱) درس‌ها را بر آن تمرین می‌کنیم!

۲) بر روی آن خبرهای عمومی را می‌نویسیم!

۳) آن را فقط بزرگ و در رنگ‌های گوناگون می‌یابیم! (در اندازه‌های گوناگون می‌یابیم)

۴) بر روی آن علائم عبور و مرور و تصویرهای زیبا می‌کشیم!

۴۵- پاسخ: گزینهٔ ۴

«الإسراء»، شبانه حرکت کردن است که در این گزینه روزانه هم گفته شده که نادرست است.

۴۶- پاسخ: گزینهٔ ۴

فعل‌های «ینکسر»، «ینطلق» و «تنقطع» همگی فعل مضارع از ثلاثی مزید باب «إنفعال» هستند، اما در گزینهٔ ۴، فعل «ینتقل» فعل مضارع از ثلاثی مزید باب «افتعال» است و حروف اصلی آن «ن ق ل» می‌باشد.

۴۷- پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی گزینه‌ها:

۱) «المثمرة» اسم فاعل از ثلاثی مزید باب «افعال» است، اما صفت برای «الأشجار» می‌باشد.

۲) «المشاکل، جمع مشکل» اسم فاعل از ثلاثی مزید باب «افعال» و اسم «إنّ» است/ «المتوکّل» اسم فاعل از ثلاثی مزید باب «تفعّل» و صفت برای «الإنسان» است.

۳) «واجبات» اسم فاعل از ثلاثی مجرد و مجرور به حرف جرّ است/ «قادرونَ» اسم فاعل از ثلاثی مجرد و خبر برای جملهٔ اسمیه «التّلامیذ...» است.

۴) «المسافرین» اسم فاعل از ثلاثی مزید باب «مفاعلة» و مجرور به حرف جرّ است.

۴۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

در گزینهٔ ۱، «نون» در «لم تؤمني» جزو حروف اصلی فعل می‌باشد، اما در سایر گزینه‌ها به‌ترتیب فعل‌های «مَنعَني»، «أعانتني» و «أعطاني» همگی دارای «نون» وقایه می‌باشند.

۴۹- پاسخ: گزینهٔ ۲

در گزینهٔ ۲، فعل «أن یترک» با توجه به معنی، مجهول می‌باشد و «احترام»، نائب فاعل آن است.

ترجمهٔ عبارت: «اجازه نده که احترام فقیران به‌دلیل فقرشان ترک شود!»

۵۰- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «نجاةٌ» اسم «إنّ» است و باید به‌صورت منصوب بیاید. (نجاةً)

۲) «سامعاتٌ» خبر «کنّا» است و باید به‌صورت منصوب بیاید. (سامعاتٍ)

۳) «مکرّمٌ» خبر «کان» است و باید به‌صورت منصوب بیاید. (مکرّماً)

فرهنگ و معارف اسلامی

۵۱- پاسخ: گزینهٔ ۴

آیهٔ صورت سؤال نشان‌دهندهٔ حکمت الهی و هدفمندی عالم و ضرورت توجه به آن است. دقت کنید که در گزینهٔ ۴ که بیان مولوی است هم ضرورت توجه به هدف بیان شده است. آن چیزی که فراموش کردنی نیست، همان هدف خلقت است.

۵۲- پاسخ: گزینهٔ ۱

نشانه‌های گرامیداشت انسان (کرامت) توسط خدا عبارتند از: ۱) خداوند آنچه در آسمان‌ها و زمین است برای انسان آفریده ۲) توانایی بهره‌مندی از آنان را در وجود او قرار داده ۳) برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه قائل شده است.

۵۳- پاسخ: گزینهٔ ۱

«جان بلندی داشت»، بعد حقیقی انسان یا همان روح است که فناناپذیر است. جان همان روح می‌باشد که هیچ نیازی به استدلال ندارد.

«خاک پست»، هم به جسم و بعد مادی وجود انسان اشاره دارد که مدام در حال تغییر، دگرگونی، تحول و تجزیه است.

۵۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

این آیه مربوط است به قطعیت معاد و هم‌مفهوم با قاعدهٔ عقلی «دفع خطر احتمالی لازمه» است. همچنین با ابیات زیر نیز این آیه متناسب است:

تو را چندین پیمبر کرده آگاه — که خواهد بود کاری صعب بر راه

به گفت طفل جستی راه پرهیز — به گفت انبیا از خواب برخیز

۵۵- پاسخ: گزینهٔ ۳

با دیدن نامهٔ اعمال (که حقیقت عمل است) برخی بدکاران به انکار اعمال ناشایست خود روی آورده تا جایی که برای نجات از مهلکه به دروغ سوگند می‌خورند. در این هنگام خداوند برای بستن راه انکار آنان، شاهدان و گواهانی (پیامبر/ فرشتگان/ اعضای بدن) را حاضر می‌کند که آیهٔ ﴿انّ علیکم لحافظین﴾ به شهادت فرشتگان اشاره می‌کند.

۵۶- پاسخ: گزینهٔ ۴

دستور نبوی «حاسبوا انفسکم...»، بیانگر ضرورت محاسبه و ارزیابی قبل از مرگ است. برای رعایت دستور نبوی بهتر است به روشی که علی علیه‌السلام برای محاسبهٔ نفس پیشنهاد داده است، توجه کنیم که فرمودند: «چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداختی در شب به خود برگرد و بگو که ای نفس امروز روزی بود که برتو گذشت و دیگر برنمی‌گردد. در آن روز چه کردی؟ آیا گرد غم از چهره‌ای زدودی؟...»

۵۷- پاسخ: گزینهٔ ۱

- توکل که در لغت به‌معنای اعتماد به خداوند است، یکی از عوامل تقویت عزم و اراده به‌شمار می‌رود که البته انسان باید وظیفه خود را انجام دهد و فقط نتیجه را به خدا واگذار کند.
- از آنجا که خدا امر خویش را به سرانجام می‌رساند ﴿ان الله بالغ امره﴾، می‌توان به او اعتماد کرد و او را کافی دانست.

۵۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

- ﴿اشدّ حبّاً لله﴾ بیانگر ضرورت دوستی با خداست.
- سرپیچی از دستورات خداوند نشانهٔ عدم‌صداقت در دوستی با خداست، پس در نتیجه پیروی از دستورات خدا که توسط پیامبراکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله ارسال شده است، نشانهٔ صداقت در دوستی ما با خدا هست.

۵۹- پاسخ: گزینهٔ ۱

انسان می‌داند که اگر هدف حقیقی زندگی خود را نشناسد، یا در شناخت آن دچار خطا شود، عمر خود را از دست داده است و چنین کسی در حقیقت، «سرمایهٔ وجودی خود» را از بین برده است. قرآن کریم می‌فرماید: ﴿اِنَّ الخاسِرینَ الَّذینَ خَسِروا اَنفُسَهُم﴾. این آیه به خسران از دست دادن عمر در نتیجهٔ عدم‌درک هدف زندگی اشاره دارد.

۶۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

این سؤال از منابع کنکور سراسری ۱۴۰۰ حذف شده است.

۶۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

آیهٔ ﴿... و جعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا ان اکرمکم عند الله اتقاکم﴾ به یکسانی منزلت زن و مرد و قبائل مختلف اشاره دارد و بیان می‌کند که علت وجود اقوام و نژادهای مختلف معاشرت با یکدیگر است و نسبت به هم برتری ندارند. که این مطلب به برابری و اخوت اسلامی اشاره دارد.

آیهٔ ﴿لعلّک باخع نفسک الّا یکونوا مؤمنین﴾، هشداری است به پیامبر ﷺ که در مسیر سخت‌کوشی برای هدایت مردم و از شدت اندوه و غصهٔ ایمان نیاوردن مردم، جانش را از دست می‌دهد.

۶۲- پاسخ: گزینهٔ ۳

■ جابربن‌عبدالله می‌گوید که در کنار خانهٔ خدا و در حضور پیامبر ﷺ بودم ... در همین هنگام آیهٔ ﴿خیرالبرّیة﴾ نازل شد.

■ مصداق ﴿خیر البرّیة﴾، امیرالمؤمنین علیه‌السلام و شیعیان و پیروان ایشان هستند.

۶۳- پاسخ: گزینهٔ ۴

عدالت گستری: در جامعهٔ مهدوی خبری از فقر و بینوایی نیست. حس تعاون و یاری دادن به یکدیگر در همه جا دیده می‌شود. مردم به‌قدری نسبت به یکدیگر اطمینان دارند که اجازهٔ برداشت از اموال شخصی خود را به دیگری می‌دهند.

فراهم شدن زمینهٔ رشد و کمال: انسان‌ها می‌توانند بهتر خدا را بندگی کنند، فرزندان صالح تقدیم جامعه کنند و خیرخواه دیگران باشند.

۶۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

اگر کسی این را بگوید که هرچیزی به علت و آفریننده نیاز دارد، باید نتیجه بگیرد که خدا هم به آفریننده نیازمند است. نتیجهٔ چنین حرفی این است که هیچ چیزی وجود پیدا نکند، زیرا هر موجودی را که ما فرض کنیم، باید قبل از آن موجودی باشد تا آن را پدید آورد و این سلسله تا بی‌نهایت پیش خواهد رفت و هیچ‌گاه، هیچ موجودی پدید نخواهد آمد.

۶۵- پاسخ: گزینهٔ ۳

آیهٔ شریفه به عابدان مقطعی اشاره دارد که با خدا تجارت می‌کنند و از آنجا که ایمان ضعیفی دارند و خدا را از روی تردید می‌پرستند، فقط هنگامی که سود مادی به آن‌ها برسد، عابد هستند.

۶۶- پاسخ: گزینهٔ ۴

در تعالیم دین توصیه شده است که اگر کسی به هر علتی گناهی را انجام داد، نباید گناهش را برای دیگران بیان کند، زیرا با اظهار گناه، زشتی آن در نظر او و دیگران از بین می‌رود و انجام گناه امری عادی جلوه می‌کند. ﴿یحبّون ان تشیع الفاحشة ... لهم عذاب ألیم فی الدّنیا و الآخرة﴾ و نتیجهٔ این افراد این است که در آخرت عذابی دردناک خواهند داشت.

۶۷- پاسخ: گزینهٔ ۲

■ شواهد وجود اختیار: ۱) تفکر و تصمیم ۲) مسئولیت‌پذیری ۳) احساس رضایت یا پشیمانی

■ میوه‌های اخلاص: دستیابی به درجاتی ازحکمت/ نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان/ دریافت پاداش‌های وصف‌ناشدنی

۶۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

آیهٔ شریفه مربوط به سنت توفیق است. در کسب توفیق الهی عوامل درونی از جمله روحیهٔ حق‌پذیری نقش دارد.

۶۹- پاسخ: گزینهٔ ۳

اگر عبارت ﴿اهدنا الصّراط المستقیم﴾ را صادقانه از خدا بخواهیم، به راه‌های انحرافی دیگران (طاغوت) دل نخواهیم بست. یکی از راه‌های انحرافی که انسان می‌تواند دچار آن شود، پذیرش طاغوت و رجوع به آن‌ها در حالی است که وظیفه داریم به آن‌ها کفر بورزیم و آیهٔ ﴿...یریدون ان یتحاکموا الی الطّاغوت و قد امروا ان یکفروا به...﴾ به آن اشاره دارد.

۷۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

■ ویژگی‌های فطری مشترک: داشتن سرمایهٔ عقل و اختیار/ دوستداری فضایل اخلاقی و بیزاری رذایل اخلاقی/ به‌دنبال زندگی جاویدان هستند و از فناگریزان/ به‌دنبال زیبایی‌ها و کمالات نامحدودند.

■ برنامه‌ای به‌نام اسلام (دین واحد) در دو حوزهٔ ایمان و عمل است که در حوزهٔ ایمان باید به خدا/ فرستادگانش/ آخرت و عادلانه بودن نظام هستی ایمان داشته باشیم.

■ یکی از عوامل ختم نبوت پویایی و روزآمد بودن اسلام که یکی از مؤلفه‌های آن «وجود قوانین تنظیم‌کننده» است که یکی از مثل‌های آن، حدیث «لا ضرر و لا ضرار فی الاسلام، اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است»، می‌باشد.

۷۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

﴿انما یرید الله لیذهب عنکم الرّجس و یطهّرکم تطهیرا﴾، گزینهٔ ۳ ترجمهٔ واژه به واژهٔ آن است

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: مربوط به آیهٔ تبلیغ است.

گزینهٔ ۲: مربوط به آیهٔ تبلیغ است.

گزینهٔ ۴: تطهیرکنندهٔ ایشان غلط است.

۷۲- پاسخ: گزینهٔ ۲

■ مهم‌ترین برنامه‌های تشکیل خانواده: تقویت عفاف و پاکدامنی / مشخص کردن اهداف خود از تشکیل خانواده / شناخت معیار و شاخص همسر / شناخت ویژگی‌های روحی زن و مرد

■ راه‌های شناخت همسر: تحقیق دربارهٔ خانواده همسر / شناخت دوستان همسر / تحقیق دربارهٔ روحیات و خلقیات همسر / معاشرت‌های خانواده‌های دو طرف با یکدیگر / مشورت با افراد قابل‌اعتماد / ...

۷۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

■ بر اساس آیهٔ شریفه صورت سؤال، عهد فطری انسان با خدا، عبادت کردن او و عدم‌اطاعت از شیطان است که گزینهٔ ۳ به آن اشاره دارد.

■ دقت کنید که گزینهٔ ۴ به‌دلیل آوردن جملهٔ «همیشه بهترین راه را انتخاب می‌کند» غلط است، چراکه برخی عهد فطری را فراموش کرده و بندهٔ شیطان می‌شوند.

۷۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

جملهٔ «اگر بنده بود، بندگی می‌کرد و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت»، از امام موسی کاظم ﷺ چون تیری بر قلب بشربن‌حارث نشست و ثمرهٔ آن این شد که در حضور امام توبه کرد و در سلک مردان پرهیزکار و خداپرست قرار گرفت.

۷۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: دوستی و رحمت عامل پیوند خانواده و زوجین است، نه همهٔ افراد جامعه!

گزینهٔ ۲: هدف ازدواج آرامش خانواده ﴿لتسکنوا﴾ است و ایجاد دوستی و رحمت ﴿مودّة و رحمة﴾ درست است.

گزینهٔ ۳: در آن اندیشه کنید تا آرامش یابید با او، نه اینکه خدا را بهتر بشناسید.

گزینهٔ ۴: هدف از ازدواج آرامش است، نه اینکه همسر خوب مایهٔ آرامش است.

زبان انگلیسی

۷۶- پاسخ: گزینهٔ ۳

ترجمه: این مرد پولدارترین مرد دنیاست و اولین شخصی است که صاحب خانه‌ای با هزینهٔ ساخت بیش از یک میلیارد دلار می‌باشد.

نکته: بعد از اعداد ترتیبی مانند **first** و **second** از مصدر استفاده می‌کنیم.

۷۷- پاسخ: گزینهٔ ۱

ترجمه: این ورزشکار معروف در یک شهر کوچک در ۱۲ سپتامبر ۱۹۸۰ متولد شد.

نکته: برای سال، ماه، کشور و فصل از حرف اضافهٔ **in** استفاده می‌کنند و برای روز از حرف اضافهٔ **on** استفاده می‌شود.

۷۸- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمه: هیچ مدرک مشخص و واضحی وجود ندارد که بگوید فوتبال کی و چه زمانی اختراع شد، اما بیشتر مورخین توافق دارند که نوعی از بازی با توپ قرن‌ها قبل از اینکه بازی مدرن در انگلیس توسعه یابد، بازی شده بود.

نکته: چون ورزش فوتبال نمی‌تواند فعل **invent** را انجام دهد، تست مجهول است و چون زمان ادامهٔ جمله، گذشته است، ماضی ساده مجهول درست است.

۷۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

ترجمه: موفق‌ترین افراد در تجارت آن‌هایی هستند که نیاز آینده را قبل از رقبا پیش‌بینی می‌کنند.

نکته: بعد از فاعل نیاز به فعل داریم و در این تست با ضمایر موصولی افراد را توصیف می‌کنیم، چون جای مناسب **who** بعد از فاعل در جمله است، لذا بهترین ترتیب را در گزینهٔ ۴ می‌توان پیدا کرد.

۸۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمه: من فکر می‌کنم که هنرها به‌اندازهٔ ریاضی و علوم ضروری و حیاتی هستند و بنابراین بایستی جدی گرفته شوند.

۱) صلح‌آمیز، آرام ۲) ضروری، حیاتی ۳) ماهر ۴) سنتی

۸۱- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمه: سخت بود، اما بعد از چندین سال توانستم مردی را که با ماشین به من زده بود و توانایی راه رفتن من را گرفته بود، ببخشم.

۱) تنفر داشتن ۲) بخشیدن ۳) انتظار داشتن ۴) درک کردن و قدردانی کردن

۸۲- پاسخ: گزینهٔ ۱

ترجمه: طبیعتاً، ونیز بسیار شلوغ است و هتل‌ها و رستوران‌ها در آن بسیار گران است، اما الان یک فرصت خاص و بی‌همتا و زمان عالی برای من است تا این شهر زیبا را تجربه کنم.

۱) خاص، بی‌همتا ۲) اجتماعی، خون‌گرم ۳) اخیر ۴) خلاق

۸۳- پاسخ: گزینهٔ ۱

ترجمه: خوب است که واقعاً در این پروژه آن‌ها به خطر نیفتادند، اما من موافقم که در یک شرایط واقعی مردم می‌توانستند کشته شوند.

۱) در حقیقت، واقعاً ۲) شجاعانه ۳) به‌طور بی‌توجه ۴) با عدم‌اطمینان

۸۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمه: سرویسی که آن‌ها شروع کرده‌اند، قصد دارد تا نیازهای دانش‌آموزان با گروه‌های سنّی مختلف را برآورده کند.

۱) عملکرد ۲) ملاقات کردن، برآورده کردن ۳) طیف، محدوده ۴) اطاعت کردن

۸۵- پاسخ: گزینهٔ ۳

ترجمه: وقتی شما با یک لغت ناآشنا مواجه می‌شوید، بهتر است که معنی آن را در یک فرهنگ‌لغت دوزبانه جست‌وجو کنید.

۱) فکر کردن ۲) همراه کسی یا چیزی بودن

۳) جست‌وجو کردن لغت در فرهنگ لغت ۴) ادامه دادن

۸۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

ترجمه: در ابتدا، رأی‌دهندگان به او به‌عنوان فردی مناسب برای آن موقعیت شغلی خیلی توجه نمی‌کردند، اما حالا معتقدند که او به‌اندازهٔ کافی کارآمد است.

۱) توجه کردن، توجه ۲) مهم بودن، موضوع ۳) علاقه داشتن، علاقه ۴) توجه، دقت

۸۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

ترجمه: جف به‌عنوان رئیس یک شرکت بزرگ، بایستی با صداقت و فداکاری و تعهد رفتار کند تا موفق شود.

۱) ارث، میراث ۲) نعمت، برکت ۳) دستاورد ۴) وقف، فداکاری، تعهد

■■ ترجمهٔ Cloze Test:

این تعجب‌آور است که دریابیم چقدر غذاهای فست‌فود از زمانی که اولین رستوران فست‌فود ۱۰۰ سال پیش افتتاح شد، محبوب شده است. از آن زمان پای غذاهای فرآوری‌شده با کالری بالا به تمام دنیا باز شد و رستوران‌های زنجیره‌ای بین‌المللی به‌سرعت سطوح رشد را تجربه کردند که کاهشی از خود نشان نمی‌دهند. بخش بیشتری از این رشد و پیشرفت در کشورها و مناطق کمتر توسعه‌یافتهٔ دنیا در حال رخ دادن است. جایی که وفاداری بالقوهٔ مشتری راحت‌تر گسترش می‌یابد و دیده می‌شود، اما فقط در این مناطق نیست که چنین گسترشی نمایان است. در واقع یک تحقیق اخیر نشان داد که چنین افزایشی همچنین در اروپا، جایی که تعداد سفارشات غذا بین سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۱۵ به‌میزان ۴۵ درصد بالا رفته است، نیز رخ داده است.

۸۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

۱) برای ۲) در ۳) یکی از ۴) از

نکته: به‌دلیل وجود ماضی نقلی از Since استفاده می‌شود.

۸۹- پاسخ: گزینهٔ ۳

۱) سطح رشد ۲) رشد سطح ۳) سطوح رشد ۴) رشد در سطح

نکته: فاعل باید جمع باشد، زیرا فعل ما که Show است، جمع است، پس گزینهٔ ۳ درست است.

۹۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

۱) گسترش ۲) بهبود، پیشرفت ۳) احتمال ۴) انگیزه، الهام

۹۱- پاسخ: گزینهٔ ۲

۱) دقیق ۲) مرئی، نمایان ۳) ریز ۴) نامطمئن

۹۲- پاسخ: گزینهٔ ۳

۱) ضربه زدن ۲) گرفتن ۳) بالا آمدن، رشد کردن ۴) ترک کردن

■■ ترجمهٔ درک مطلب ۱:

کشور استرالیا یک ناحیهٔ وسیعی از زمین‌ها به‌نام «ناحیهٔ دورافتاده» دارد که آدم‌های کمی در آن زندگی می‌کنند. اگر ساکن این ناحیه باشید، شما از هر شهر دورید و این بدان معناست که شما از مدرسه دورید، پس اگر نتوان به مدرسه رفت باید چه کار کرد. خوب مدرسه پیش شما می‌آید. بیشتر از ۱۰۰ کودک ساکن این ناحیهٔ دورافتاده در ASSOA یا مدرسهٔ هوایی آلیس اسپرینگ شرکت می‌کنند. این دانش‌آموزان از طریق اینترنت با هم در ارتباط هستند

برخی از دروس به‌صورت واقعی و آنلاین آموزش داده می‌شوند. وقتی دانش‌آموزان وارد سیستم می‌شوند، معلم‌شان روی صفحات کامپیوتر ظاهر می‌شود. او می‌تواند با دانش‌آموزان صحبت کند. یک پروژهٔ هنری را نشان دهد یا یک آزمایش علمی را توضیح دهد. او نمی‌تواند دانش‌آموزان را ببیند، اما می‌تواند صدای آن‌ها را بشنود. دانش‌آموزان با استفاده از کامپیوترهایشان از طریق اینترنت با همدیگر و با معلم‌شان ارتباط دارند، اما چون دانش‌آموزان در کلاس مجازی حضور دارند و حضور فیزیکی ندارند، به معلم خصوصی نیاز خواهند داشت. والدین و معلمان استخدامی می‌توانند معلم خصوصی باشند. تمام معلمان خصوصی برای کمک به دانش‌آموزان برای فهم کارهایشان و کامل‌کردن آن، آموزش داده می‌شوند.

ASSOA سعی دارد تا یک جامعه ایجاد کند. دانش‌آموزان هر دو هفته در نشست‌های مجازی مدرسه شرکت می‌کنند. سه‌بار در سال تمام دانش‌آموزان به شهر آلیس اسپرینگ سفر می‌کنند. به‌مدت یک هفته آن‌ها کلاس مجازی را ترک می‌کنند و وارد کلاس واقعی می‌شوند.

۹۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

ترجمه: بهترین عنوان متن چیست؟

۱) نگاهی به آینده
۲) مدل استرالیا
۳) مدرسه یک کلیک آن‌طرف‌تر است.
۴) محل دورافتاده به واقع محل دورافتاده است.

۹۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

ترجمه: کدام‌یک از موارد دربارهٔ شهرهای استرالیا از متن درک می‌شود؟

۱) آن‌ها تأمین‌کنندهٔ اینترنت برای مردم محلهٔ دورافتاده هستند.
۲) آن‌ها به محلهٔ دورافتاده نزدیک‌تر هستند تا به شهرهای اصلی.
۳) آن‌ها از طریق اینترنت آموزش را ارائه می‌دهند.
۴) آن‌ها در واقع مدارس فیزیکی دارند.

۹۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمه: کدام گزینه در ارتباط با بچه‌های محلهٔ دورافتاده طبق متن درست است؟

۱) بیشتر درس‌های آن‌ها به‌صورت واقعی و آنلاین رخ می‌دهد.
۲) آن‌ها معلمانی دارند که به آن‌ها در خانه سر می‌زنند.
۳) آن‌ها به استانداردهای آموزشی پائینی دسترسی دارند.
۴) آن‌ها یک‌بار در سال برای مدت کوتاهی در مدرسه فیزیکی شرکت می‌کنند.

۹۶- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمه: طبق متن کلاس‌های آنلاین مجازی کلاس‌هایی هستند که در آن .....

۱) معلم می‌تواند دانش‌آموزان را ببیند.
۲) دانش‌آموزان می‌توانند معلم‌شان را ببینند.
۳) معلم همان معلم خصوصی دانش‌آموز است.
۴) دانش‌آموزان نمی‌توانند با همدیگر صحبت کنند.

■■ ترجمهٔ درک مطلب ۲:

وقتی شهرهای هلیکه و بورا در سال ۳۷۳ قبل میلاد در یونان قدیم دچار زمین‌لرزه شدند، گزارشات مدعی شدند که این شهرها خالی از حیوانات بودند: در روزهای قبل از زمین‌لرزه، موش‌ها، راسوها، مارها و حشرات از منطقه گریختند. داستان‌های این‌چنین از حیوانات ماوراءطبیعی بسیار است، اما محققان هنوز نمی‌دانند که این حیوانات چگونه زمین‌لرزه را حس می‌کنند. تحقیقات روی این موضوع بسیار است.

چون مطالعات معمولاً به‌دنبال حقایق و مخاطرات گذشته انجام می‌گیرند. در مطالعهٔ سال ۱۹۸۱ محققان مشاهده کردند که رفتار غیرمعمول حیوان با یکی از چهار زمین‌لرزه در ارتباط است. طبق چیزی که این مقاله مطرح می‌کند، تمام زمین‌لرزه‌ها یکسان نیستند، هر زمین‌لرزه نشانه‌ها و علائم قبلی خاص خود را دارد که برخی از حیوانات حس می‌کنند.

۹۷- پاسخ: گزینهٔ ۳

ترجمه: عمدهٔ این متن راجع به چه‌چیزی بحث می‌کند؟

۱) چقدر زلزله‌ها در گذشته مخرب بودند.
۲) چرا دانش ما از زلزله‌ها ناقص است.
۳) یک راهی که می‌تواند برای پیش‌بینی بعضی از زلزله‌ها استفاده شود.
۴) تاریخچهٔ مطالعات علمی وقوع زمین‌لرزه است.

۹۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

ترجمه: کلمهٔ گریختن در متن نزدیک‌ترین معنی را به ..... دارد.

۱) حمله کردن
۲) اطلاع دادن
۳) متکی بودن، وابسته بودن
۴) فرار کردن

۹۹- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمه: طبق متن این صحیح است که حیوانات .....

۱) همیشه به انسان‌ها کمک کرده‌اند تا از زلزله‌ها پیشگیری کنند.
۲) شاید قادر باشند که فقط زلزله‌های مشخصی را پیش‌بینی کنند.
۳) تقریباً هرگز در حین زلزله‌ها کشته نمی‌شوند.
۴) بهترین ابزار برای پیش‌بینی زلزله‌ها هستند.

۱۰۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

ترجمه: ضمیر موصولی **which** در متن به کدام لغت برمی‌گردد؟

۱) نشانه‌ها
۲) مطالعه
۳) حیوانات
۴) زلزله

ریاضی

۱۰۱- پاسخ: گزینهٔ ۱

ابتدا کسر سمت چپ را ساده می‌کنیم:

$$\frac{x^۳+۳x^۲+۲x}{x(x+۱)(x^۲-۴)}=\frac{x(x^۲+۳x+۲)}{x(x+۱)(x^۲-۴)}=\frac{(x+۱)(x+۲)}{(x+۱)(x+۲)(x-۲)}=\frac{۱}{x-۲}$$

عبارت اولیه به شکل روبه‌رو درمی‌آید:

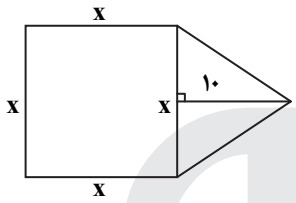
$$\frac{۱}{x-۲}=\frac{۲}{x^۲-۲x}$$

در مخرج کسر دوم از x فاکتور می‌گیریم و با مخرج‌مشترک‌گیری، عبارت را ساده می‌کنیم:

$$\frac{۱}{x-۲}-\frac{۲}{x(x-۲)}=\frac{۱(x)-۲}{x(x-۲)}=\frac{x-۲}{x(x-۲)}=\frac{۱}{x}$$

۱۰۲- پاسخ: گزینهٔ ۳

تمام اضلاع مربع را x می‌گیریم:

مساحت مربع و مثلث را می‌نویسیم:

$$\text{مساحت مربع}=(\text{ضلع})^۲=x^۲$$

$$\text{مساحت مثلث}=\frac{\text{قاعده}\times\text{ارتفاع}}{۲}=\frac{(۱۰)(x)}{۲}=۵x$$

مساحت مثلث (یعنی $۵x$) از $\frac{۲}{۳}$ مساحت مربع (یعنی $\frac{۲}{۳}x^۲$)، به‌اندازهٔ $\frac{۸}{۳}$ کمتر است:

$$(\text{مساحت مثلث})-(\tfrac{۲}{۳}\text{مساحت مربع})=\frac{۸}{۳}\Rightarrow\frac{۲}{۳}x^۲-۵x=\frac{۸}{۳}\xrightarrow{\times۳}۲x^۲-۱۵x-۸=۰$$

دلتا را حساب می‌کنیم:

$$\Delta=b^۲-۴ac=(-۱۵)^۲-۴(۲)(-۸)=۲۲۵+۶۴=۲۸۹$$

x برابر است با:

$$x=\frac{-b\pm\sqrt{\Delta}}{۲a}=\frac{۱۵\pm\sqrt{۲۸۹}}{۴}=\frac{۱۵\pm۱۷}{۴}\Rightarrow\begin{cases}x=\frac{۳۲}{۴}=۸ & \checkmark\\ x=-\frac{۲}{۴} & \text{(طول ضلع منفی نمی‌شود)}\times\end{cases}$$

حال $x=۸$ را در مساحت مثلث یعنی $۵x$ جای‌گذاری می‌کنیم:

$$\text{مساحت مثلث}=۵x=۵\times۸=۴۰$$

۱۰۳- پاسخ: گزینهٔ ۴

دو طرف تساوی را در $۳(x+۲)(x-۲)$ ضرب می‌کنیم:

$$\frac{۲x-۱}{x+۲}-\frac{x-۳}{x-۲}=\frac{۲}{۳}\xrightarrow{\times۳(x+۲)(x-۲)}۳(x-۲)(۲x-۱)-۳(x+۲)(x-۳)=۲(x+۲)(x-۲)$$

$$\Rightarrow ۳(۲x^۲-x-۴x+۲)-۳(x^۲-x-۶)=۲(x^۲-۴)\Rightarrow ۶x^۲-۱۵x+۶-۳x^۲+۳x+۱۸=۲x^۲-۸$$

$$\Rightarrow x^۲-۱۲x+۳۲=۰\xrightarrow[\text{جملهٔ مشترک}]{\text{تجزیه با اتحاد}}(x-۴)(x-۸)=۰\Rightarrow\begin{cases}x=۴ & \checkmark\\ x=۸ & \checkmark\end{cases}$$

ریشه‌های به‌دست آمده، مخرج کسر را صفر نمی‌کنند، پس هر دو ریشه قابل‌قبول هستند و مجموعشان برابر با ۱۲ است.

۱۰۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

دامنهٔ مشترک توابع f و g را حساب می‌کنیم:

$$D_f \cap D_g = \{۳,۲,۵,۱\} \cap \{۵,۱,۳,۴\} = \{۱,۳,۵\}$$

حال باید به‌ازای $x=۱$، $x=۳$ و $x=۵$، مقدار تابع $\frac{f+g}{f-g}$ را به‌دست آوریم:

$$\left.\begin{array}{l} \frac{f(۱)+g(۱)}{f(۱)-g(۱)} = \frac{۵+۲}{۵-۲} = \frac{۷}{۳} \\ \frac{f(۳)+g(۳)}{f(۳)-g(۳)} = \frac{۴+۲}{۴-۲} = \frac{۶}{۲} = ۳ \\ \frac{f(۵)+g(۵)}{f(۵)-g(۵)} = \frac{۳+۶}{۳-۶} = \frac{۹}{-۳} = -۳ \end{array}\right\} \xrightarrow{\text{بُرد}} \left\{\frac{۷}{۳}, ۳, -۳\right\}$$

۱۰۵- پاسخ: گزینهٔ ۱

ضابطهٔ دو تابع f و g را برابر قرار می‌دهیم:

$$f(x)=g(x) \Rightarrow x^۲ - ۲x - ۲ = \frac{|x|}{x}$$

معادله را در دو حالت $x>۰$ و $x<۰$ حل می‌کنیم:

$$x>۰ \;:\; x^۲-۲x-۲ = \frac{x}{x} \Rightarrow x^۲-۲x-۲=۱ \Rightarrow x^۲-۲x-۳=۰ \Rightarrow (x-۳)(x+۱)=۰ \Rightarrow \begin{cases} x=۳ & \checkmark \\ x=-۱ & \times \end{cases}$$

جواب $x=-۱$ در شرط $x>۰$ نیست، پس قابل‌قبول نیست.

$$x<۰ \Rightarrow x^۲-۲x-۲ = \frac{-x}{x} \Rightarrow x^۲-۲x-۲=-۱ \Rightarrow x^۲-۲x-۱=۰$$

$$\xrightarrow{\Delta=۸} x = \frac{۲ \pm ۲\sqrt{۲}}{۲} = \frac{۲(۱\pm\sqrt{۲})}{۲} = ۱\pm\sqrt{۲} \xrightarrow{x<۰} x = ۱-\sqrt{۲}$$

پس دو تابع در نقاطی با طول‌های $x=۳$ و $x=۱-\sqrt{۲}$ متقاطع هستند.

۱۰۶- پاسخ: گزینهٔ ۴

یک بار $x=-\frac{۳}{۴}$ و یک بار هم $x=\frac{\sqrt{۵}}{۲}$ را جای x قرار می‌دهیم:

$$f(x)=[۲x-۱] \xrightarrow{x=-\frac{۳}{۴}} f(-\tfrac{۳}{۴}) = \left[۲(-\tfrac{۳}{۴})-۱\right] = \left[-\tfrac{۳}{۲}-۱\right] = \left[-\tfrac{۵}{۲}\right] = [-۲/۵] = -۳$$

$$f(x)=[۲x-۱] \xrightarrow{x=\frac{\sqrt{۵}}{۲}} f(\tfrac{\sqrt{۵}}{۲}) = \left[۲(\tfrac{\sqrt{۵}}{۲})-۱\right] = \left[\underbrace{\sqrt{۵}}_{۲/۲}-۱\right] = [۱/۲] = ۱$$

پس:

$$f(-\tfrac{۳}{۴}) + f(\tfrac{\sqrt{۵}}{۲}) = -۳+۱ = -۲$$

۱۰۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

صورت کلی اتحاد مکعب مجموع دو جمله به‌صورت زیر است:

$$(x+y)^۳ = x^۳ + ۳x^۲y + ۳xy^۲ + y^۳$$

در تساوی بالا، جای x و y به‌ترتیب $a^۲$ و $۴b$ قرار می‌دهیم:

$$(a^۲+۴b)^۳ = (a^۲)^۳ + ۳\underbrace{(a^۲)^۲}_{a^۴}(۴b) + ۳(a^۲)\underbrace{(۴b)^۲}_{۱۶b^۲} + (۴b)^۳ = a^۶ \underbrace{\boxed{+۱۲}}_{\text{ضریب } a^۴b} a^۴b + ۴۸a^۲b^۲ + ۶۴b^۳$$

۱۰۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

مختصات نقاط به طول ۲ و ۸ روی خط $y = ۱۳ - x$ را پیدا می‌کنیم:

$$y = ۱۳ - x \xrightarrow{x=۲} y = ۱۳ - ۲ = ۱۱ \Rightarrow A(۲,۱۱)$$

$$y = ۱۳ - x \xrightarrow{x=۸} y = ۱۳ - ۸ = ۵ \Rightarrow B(۸,۵)$$

این دو نقطه باید روی سهمی $y = -\frac{۱}{۲}x^۲ + ax + b$ باشند:

$$A(۲,۱۱) \Rightarrow ۱۱ = -\frac{۱}{۲}(۲)^۲ + ۲a + b \Rightarrow ۱۱ = -۲ + ۲a + b \Rightarrow ۲a + b = ۱۳$$

$$B(۸,۵) \Rightarrow ۵ = -\frac{۱}{۲}(۸)^۲ + ۸a + b \Rightarrow ۵ = -۳۲ + ۸a + b \Rightarrow ۸a + b = ۳۷$$

دو معادلهٔ به‌دست‌آمده را در یک دستگاه حل می‌کنیم:

$$\begin{cases} ۸a + b = ۳۷ \xrightarrow{\text{خودش}} ۸a + b = ۳۷ \\ ۲a + b = ۱۳ \xrightarrow{\times(-۱)} -۲a - b = -۱۳ \end{cases} \xrightarrow{(+)} ۶a = ۲۴ \Rightarrow a = ۴$$

با جای‌گذاری $a = ۴$ در معادلهٔ اول، مقدار b را پیدا می‌کنیم:

$$۲a + b = ۱۳ \xrightarrow{a=۴} ۸ + b = ۱۳ \Rightarrow b = ۵$$

با جای‌گذاری $a = ۴$ و $b = ۵$، معادلهٔ سهمی به‌شکل $y = -\frac{۱}{۲}x^۲ + ۴x + ۵$ درمی‌آید.

طول رأس را حساب می‌کنیم:

$$x_S = \frac{-B}{۲A} = \frac{-۴}{-۱} = ۴$$

با جای‌گذاری $x = ۴$، عرض رأس را حساب می‌کنیم:

$$y_S = -\frac{۱}{۲}(۴)^۲ + ۴(۴) + ۵ = -۸ + ۱۶ + ۵ = ۱۳$$

پس مختصات رأس سهمی، $S(۴,۱۳)$ است.

۱۰۹- پاسخ: گزینهٔ ۱

از آنجایی که شاخص بهای کالا و خدمات، به واحد اندازه‌گیری ارتباطی ندارد، پس با ۲ برابر کردن واحد اندازه‌گیری این شاخص تغییری نمی‌کند.

۱۱۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

$x = ۹$، دقیقاً نقطهٔ وسط $x = ۸$ و $x = ۱۰$ است، پس درون‌یابی در $x = ۹$، برابر میانگین مقدار y در $x = ۸$ و $x = ۱۰$ است:

$$\text{درون‌یابی در } x = ۹ = \frac{f(۸) + f(۱۰)}{۲} = \frac{۲۰ + ۲۶}{۲} = ۲۳$$

۱۱۱- پاسخ: گزینهٔ ۲

تعداد کل اعضا را حساب می‌کنیم:

$$\text{تعداد کل} = \text{تعداد } A + \text{تعداد } B + \text{تعداد } C + \text{تعداد } D = ۲۰ + ۴۰ + ۳۰ + ۱۰ = ۱۰۰$$

زاویهٔ مرکزی مربوط به گروه B را پیدا می‌کنیم:

$$\text{زاویه} = \frac{\text{تعداد } B}{\text{تعداد کل}} \times ۳۶۰^\circ = \frac{۴۰}{۱۰۰} \times ۳۶۰^\circ = ۴ \times ۳۶ = ۱۴۴$$

۱۱۲- پاسخ: گزینهٔ ۲

برای گزارهٔ $((p \Leftrightarrow q) \wedge p) \Rightarrow \sim p$، جدول ارزش‌گذاری می‌نویسیم:

p	q	$\sim p$	$p \Leftrightarrow q$	$(p \Leftrightarrow q) \wedge p$	$((p \Leftrightarrow q) \wedge p) \Rightarrow \sim p$
د	د	ن	د	د	ن
د	ن	ن	ن	ن	د
ن	د	د	ن	ن	د
ن	ن	د	د	ن	د

فقط در حالت اول که p و q درست بودند، ارزش گزاره، نادرست شد.

پس جواب گزینهٔ ۲ است.

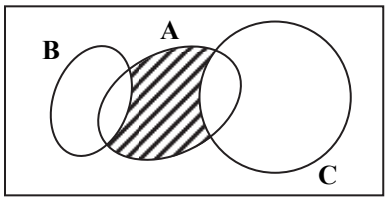
۱۱۳- پاسخ: گزینهٔ ۴

نکته: در مجموعه‌ها داریم:

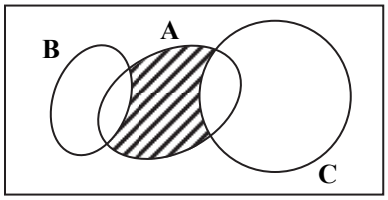
$$(A\cap B)'=A'\cup B' \quad , \quad (A\cup B)'=A'\cap B' \quad , \quad A-B=A\cap B'$$

نمودار هر ۴ گزینه را رسم می‌کنیم:

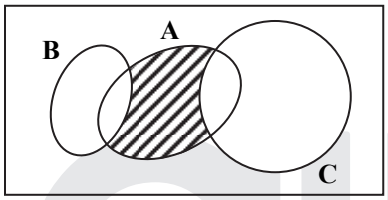
۱) $A\cap\underbrace{(B'\cap C')}_{(B\cup C)'}=A-(B\cup C)$

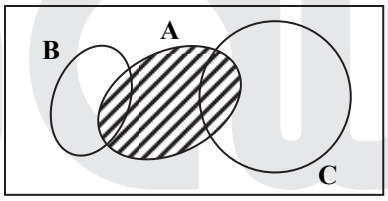
۲) $A\cap(B\cup C)'=A-(B\cup C)$

۳) $(A-C)\cap(A-B)$

۴) $(A-C)\cup(A-B)$

پس جواب گزینهٔ ۴ است.

۱۱۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

۵ جایگاه برای نشستن داریم:

$$\frac{\quad}{\text{صندلی ۵}}\times\frac{\quad}{\text{صندلی ۴}}\times\frac{\quad}{\text{صندلی ۳}}\times\frac{\quad}{\text{صندلی ۲}}\times\frac{\quad}{\text{صندلی راننده}}$$

در صندلی راننده، ۳ نفر می‌توانند قرار بگیرند:

$$\frac{\quad}{\text{صندلی ۵}}\times\frac{\quad}{\text{صندلی ۴}}\times\frac{\quad}{\text{صندلی ۳}}\times\frac{\quad}{\text{صندلی ۲}}\times\frac{۳}{\text{صندلی راننده}}$$

پس الان ۴ نفر داریم، این ۴ نفر را در ۴ صندلی دیگر باید قرار دهیم:

$$\frac{۱}{\text{صندلی ۵}}\times\frac{۲}{\text{صندلی ۴}}\times\frac{۳}{\text{صندلی ۳}}\times\frac{۴}{\text{صندلی ۲}}\times\frac{۳}{\text{صندلی راننده}}=۳\times۲۴=۷۲$$

۱۱۵- پاسخ: گزینهٔ ۳

در کل ۹ مهره داریم و ۳ مهره از بین آن‌ها خارج می‌کنیم:

$$n(S)=\binom{۹}{۳}=\frac{۹!}{۶!\,۳!}=\frac{۹\times۸\times۷}{۳\times۲\times۱}=۸۴$$

می‌خواهیم ۲ مهره سفید و ۱ مهره سیاه باشد:

$$n(A)=\underbrace{\binom{۵}{۲}}_{\substack{\downarrow\\ \text{۲ سفید}\\ \text{ازبین}\\ \text{۵ سفید}}}\times\ \underset{\text{و}}{\downarrow}\ \underbrace{\binom{۴}{۱}}_{\substack{\downarrow\\ \text{۲ سیاه}\\ \text{ازبین}\\ \text{۵ سیاه}}}=۱۰\times۴=۴۰$$

پس:

$$P(A)=\frac{n(A)}{n(S)}=\frac{۴۰}{۸۴}=\frac{۱۰}{۲۱}$$

۱۱۶- پاسخ: گزینهٔ ۲

داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم و میانه و چارک اول و سوم را مشخص می‌کنیم:

نیمهٔ اول: ۱۲ , [۱۳ , ۱۴/۵] , ۱۵ , [۱۵/۵] , ۱۷ , [۱۸ , ۱۸/۵] , ۲۰ :نیمهٔ دوم

$Q_1 = \frac{۱۳+۱۴/۵}{۲} = ۱۳/۷۵$, Q_2 , $Q_2 = \frac{۱۸+۱۸/۵}{۲} = ۱۸/۲۵$

داده‌های بین Q_1 و Q_3، داخل جعبه قرار می‌گیرند:

$۱۴/۵, ۱۵, ۱۵/۵, ۱۷, ۱۸$

میانگین حساب می‌کنیم:

$$\bar{x} = \frac{۱۴/۵+۱۵+۱۵/۵+۱۷+۱۸}{۵} = \frac{۸۰}{۵} = ۱۶$$

انحراف‌معیار برابر است با:

$$\sigma^۲ = \frac{(۱۴/۵-۱۶)^۲+(۱۵-۱۶)^۲+(۱۵/۵-۱۶)^۲+(۱۷-۱۶)^۲+(۱۸-۱۶)^۲}{۵} = \frac{۲/۲۵+۱+۰/۲۵+۱+۴}{۵} = \frac{۸/۵}{۵} = ۱/۷$$

$$\Rightarrow \sigma = \sqrt{۱/۷} \simeq ۱/۳$$

۱۱۷- پاسخ: گزینهٔ ۳

داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم و میانه و چارک اول و سوم را مشخص می‌کنیم:

۹ , ۱۰ , (۱۲/۵) , ۱۳ , (۱۳) , (۱۴) , ۱۵ , (۱۶) , ۱۷ , ۱۷/۵

Q_1 , $Q_2 = \frac{۱۳+۱۴}{۲} = ۱۳/۵$, Q_3

پس دادهٔ ابتدا و انتهای جعبه به‌ترتیب ۱۲/۵ و ۱۶ است و تفاضلشان برابر با ۳/۵ است.

۱۱۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

نکته: در یک دنبالهٔ حسابی، جملهٔ عمومی از رابطهٔ $a_n = a_۱ + (n-۱)d$ و مجموع n جملهٔ اول از رابطهٔ $S_n = \frac{n}{۲}(۲a_۱ + (n-۱)d)$ به‌دست می‌آیند.

مجموع ۹ جملهٔ اول ۹۰ است:

$$S_۹ = ۹۰ \Rightarrow \frac{۹}{۲}(۲a_۱ + ۸d) = ۹۰ \Rightarrow a_۱ + ۴d = ۱۰$$

جملهٔ هفتم، ۱۳ است:

$$a_۷ = ۱۳ \Rightarrow a_۱ + ۶d = ۱۳$$

طرفین دو معادلهٔ به‌دست‌آمده را از هم کم می‌کنیم:

$$(a_۱ + ۶d) - (a_۱ + ۴d) = ۱۳ - ۱۰ \Rightarrow a_۱ + ۶d - a_۱ - ۴d = ۳ \Rightarrow ۲d = ۳ \Rightarrow d = ۱/۵$$

۱۱۹- پاسخ: گزینهٔ ۳

نکته: مجموع n جملهٔ اول یک دنبالهٔ هندسی از رابطهٔ $S_n = \frac{a_۱(۱-r^n)}{۱-r}$ به‌دست می‌آید.

ابتدا نسبت مشترک را حساب می‌کنیم:

$$r = \frac{a_۲}{a_۱} = \frac{۳۲}{۶۴} = \frac{۱}{۲}$$

با جای‌گذاری $a_۱ = ۶۴$، $r = \frac{۱}{۲}$ و $n = ۸$، مجموع ۸ جملهٔ اول را حساب می‌کنیم:

$$S_۸ = \frac{۶۴(۱-(\frac{۱}{۲})^۸)}{۱-\frac{۱}{۲}} = \frac{۶۴(۱-\frac{۱}{۲۵۶})}{\frac{۱}{۲}} = \frac{۶۴ \times \frac{۲۵۵}{۲۵۶}}{\frac{۱}{۲}} = \frac{۲۵۵ \times ۲}{۴} = \frac{۲۵۵}{۲} = ۱۲۷/۵$$

۱۲۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

با جای‌گذاری $n=1$ تا $n=4$ در رابطهٔ $a_{n+1}=\frac{2}{1+a_n}$، $a_1=2$، مقدار a_5 را به‌دست می‌آوریم:

$$n=1 \Rightarrow a_2=\frac{2}{1+a_1}=\frac{2}{1+2}=\frac{2}{3}$$

$$n=2 \Rightarrow a_3=\frac{2}{1+\frac{2}{3}}=\frac{2}{\frac{5}{3}}=\frac{6}{5}$$

$$n=3 \Rightarrow a_4=\frac{2}{1+\frac{6}{5}}=\frac{2}{\frac{11}{5}}=\frac{10}{11}$$

$$n=4 \Rightarrow a_5=\frac{2}{1+\frac{10}{11}}=\frac{2}{\frac{21}{11}}=\frac{22}{21}$$

اقتصاد

۱۲۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

الف) در اقتصاد اسلامی، عوامل انسانی می‌تواند صاحب تولید شود، دستمزد بگیرد و در سود و زیان شریک نشود. صاحب سرمایهٔ مالی نمی‌تواند مانند سرمایهٔ فیزیکی مثل تراکتور اجاره بگیرد؛ چون ربا تلقی شده و در اسلام حرام است.

ب) اشتغال کامل نیروی کار البته به‌معنای صفر بودن نرخ بیکاری نیست. برخی افراد حاضر به کار نیستند (بیکاری داوطلبانه) و برخی دیگر نیز در حال جابه‌جایی از کاری به کار دیگر (بیکاری اصطکاکی) هستند.

ج) به‌علت حضور بانک‌ها از طریق سرمایه‌گذاری‌های مستقیم در طرح‌های تولیدی و عمرانی و همچنین سرمایه‌گذاری غیرمستقیم از طریق استفاده از عقود اسلامی مجاز که برای تسهیلات مالی به مشتریان خود اعطا می‌کنند، بانک از حالت واسطه‌گری خارج شده و سودهای بانکی اعطایی به مشتریان از نظر قانونی «ربا» تلقی نمی‌شود.

۱۲۲- پاسخ: گزینهٔ ۴

برای محاسبه و بررسی عملکرد سالیانهٔ یک بنگاه اقتصادی، درآمد سالیانه را باید منهای هزینه‌های سالیانهٔ آن بکنیم.

توجه داشته باشید در صورت سؤال و همچنین گزینه‌ها، موردی در خصوص با سود حسابداری یا ویژه گفته نشده است، اما با توجه به اطلاعات جدول می‌توان متوجه شد که منظور، سود حسابداری است؛ چراکه داده ای در رابطه با هزینه‌های غیرمستقیم (هزینهٔ فرصت) به ما داده نشده است. هزینهٔ استهلاک جز هزینه‌های مستقیم بوده و هزینهٔ فرصت همان هزینهٔ غیرمستقیم است.

گام اول: محاسبهٔ درآمد

درآمد = مقدار کل محصولات تولیدشده × قیمت هر محصول

۱,۲۰۰,۰۰۰ × ۲,۲۰۰ = ۲,۶۴۰,۰۰۰,۰۰۰

گام دوم: محاسبهٔ مجموع هزینه‌ها پس از محاسبهٔ تک به تک آن‌ها:

اجاره‌بهای سالانه = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ × ۱۲ (ماه) = ۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال

حقوق سالیانهٔ ۱۵ کارمند = ۸۵۰,۰۰۰ × ۱۵ (نفر) × ۱۲ (ماه) = ۱۵۳,۰۰۰,۰۰۰

خرید مواد اولیه موردنیاز سالانه = ۱۸۵,۰۰۰,۰۰۰

هزینهٔ استهلاک = $\frac{30}{100}\times 153,000,000 = 45,900,000$

جمع هزینه‌ها = ۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۵۳,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۸۵,۰۰۰,۰۰۰ + ۴۵,۹۰۰,۰۰۰ = ۵۲۷,۹۰۰,۰۰۰ ریال

گام سوم: محاسبهٔ سود یا ضرر:

سود یا ضرر = درآمد - هزینه‌ها

۲,۶۴۰,۰۰۰,۰۰۰ − ۵۲۷,۹۰۰,۰۰۰ = ۲,۱۱۲,۱۰۰,۰۰۰

۱۲۳- پاسخ: گزینهٔ ۴

الف) منظور از بهره‌وری به‌دست آوردن بیشترین خروجی با کمترین ورودی است. دو تولیدکننده، که عوامل تولید یکسانی دارند، آنکه محصول بیشتری داشته باشد، بهره‌وری بیشتری داشته است.

ب) چنانچه انسان در نیازهای مادی و حیوانی خود متوقف شود، کمال‌جویی به نوعی سیری‌ناپذیری تبدیل می‌شود.

ج) دو ویژگی منابع و امکانات یعنی:

۱) محدودیت منابع و امکانات موجود در دسترس

۲) محدودیت انسان در بهره بداری از منابع و امکانات موجود با قابلیت مصارف متعدد، وضعیتی را ایجاد می‌کند که اقتصاددانان به آن «کمیابی» می‌گویند.

۱۲۴- پاسخ: گزینهٔ ۳

نکته: توجه داشته باشید که ارزش کالهای واسطه‌ای و مواد اولیه در محاسبات تولید کل وارد نمی‌شوند، زیرا که ارزش آن‌ها قبلا و در دل کالاهای نهایی حساب شده است.

ب)

ارزش خدمات بخش خصوصی + ارزش مواد غذایی + ارزش تولیدات بخش صنعت = تولید ناخالص داخلی

$$\text{تولید ناخالص داخلی} = ۴۸۰ + \underbrace{(\frac{۶۰}{۱۰۰} \times ۴۵۰)}_{۲۸۸} + \underbrace{\frac{۵۰}{۱۰۰}(\underbrace{۴۸۰ + ۲۸۸}_{۷۶۸})}_{۳۸۴} = ۱۱۵۲ = (GDP)$$

الف)

$$\text{هزینهٔ استهلاک سالیانه} = \frac{۱}{۳} \times GDP = \frac{۱}{۳} \times ۱۱۵۲ = ۳۸۴$$

ج)

$$\text{تولید خالص داخلی} = \text{تولید ناخالص داخلی} - \text{هزینهٔ استهلاک} = ۱۱۵۲ - ۳۸۴ = ۷۶۸$$

د)

$$\text{تولید خالص داخلی سرانه} = \frac{\text{تولید خالص داخلی}}{\text{تعداد جمعیت}} = \frac{۷۶۸}{۲۰} = ۳۸/۴$$

نکته: با برقراری ارتباط بین قسمت «ب» و «ج» می‌توانیم بسیار راحت و سریع به گزینهٔ صحیح سؤال درست پیدا کنیم.

تولید خالص داخلی = تولید ناخالص داخلی - استهلاک

قسمت (ج) = قسمت (ب) - استهلاک ←

قسمت (ب) $= \frac{۱}{۳}$ استهلاک ← تولید ناخالص داخلی $= \frac{۱}{۳}$ استهلاک

حالا باید ببینیم در کدام گزینه رابطهٔ زیر برقرار است.

$$\text{قسمت (ج)} = \text{قسمت (ب)} - \frac{۱}{۳} \text{قسمت (ب)}$$

که این رابطه فقط در گزینهٔ ۳ وجود دارد.

۱۲۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

الف) بورس، با تشویق مردم به پس‌انداز و به‌کارگیری پس‌اندازها در فعالیت‌های مفید اقتصادی در کاهش نرخ تورم مؤثر است.

ب) اصل ۴۷ قانون اساسی تأکید می‌کند: مالکیت شخصی که از راه مشروع باشد، محترم است و ضوابط آن را قانون معیّن می‌کند. (حقوق اقتصادی شهروندان)

ج) اگر عمر مفید سرمایه‌های فیزیکی یک بنگاه تولیدی ۲۰ سال باشد، هر سال برابر $\frac{۱}{۲۰}$ یا ۵٪ از تولید کل بنگاه به‌منظور هزینهٔ استهلاک در نظر گرفته می‌شود.

$$\text{درصد استهلاک سالیانه} = ۵٪ = \frac{۵}{۱۰۰} = \frac{۱}{۲۰}$$

د) در اصل ۴۴ قانون اساسی محدودهٔ فعالیت‌های بخش‌های دولتی به شرح زیر معرفی شده است:

بانک‌داری، راه، راه‌آهن، بیمه، تأمین نیرو، صنایع، کلیهٔ صنایع بزرگ و مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، سدها و شبکه‌های آب‌رسانی بزرگ، رادیو و تلویزیون و...

موسسه آموزشی فرهنگ

۱۲۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

الف) قیمت خدمات سرمایه ← درآمد صاحبان سرمایه ← (ردیف ۱) اجاره‌بها ← درآمد صاحبان املاک و مستغلات ← (ردیف ۶)

نکته: با قسمت (الف)، گزینه‌های ۲ و ۴ حذف می‌شوند.

ب و ج) روش ابتدایی این است که با توجه به اطلاعات داده‌شده در جدول، درآمد ملی جامعه را محاسبه کنیم و بعد با تقسیم به جمعیت، درآمد سرانه را نیز محاسبه کنیم، اما نیازی به محاسبات طولانی این بخش نداریم، چرا با قسمت (الف)، گزینه‌های ۲ و ۴ را حذف کردیم و قسمت «ب» گزینه‌های ۱ و ۳ متفاوت است، اما قسمت (ج) گزینه‌های ۱ و ۳ برابر است، پس با استفاده از فرمول محاسبهٔ درآمد سرانه

$$\text{درآمد سرانه} = \frac{\text{درآمد ملی}}{\text{جمعیت}} \rightarrow ۱۳۷۲۸ = \frac{\text{درآمد ملی}}{۵}$$

درآمد ملی = ۵۰ میلیون × ۱۳۷۲۸ ← درآمد ملی = ۶۸۶۴۰ و گزینهٔ ۳ هم حذف می‌شود.

د) سرانه به سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان تولید یا درآمد آن جامعه گفته می‌شود.

نکته: گزینهٔ صحیح را تنها با پاسخ قیمت (د) هم می‌توان پیدا کرد و نیازی به محاسبهٔ (ج) و (ب) و (الف) نیست.

۱۲۷- پاسخ: گزینهٔ ۱

الف) اصل ۴۴ قانون اساسی، با تعیین سه بخش مهم در اقتصاد، گسترهٔ فعالیت آن‌ها را مشخص می‌کند. بر اساس این اصل، نظام اقتصادی ایران بر پایهٔ سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است.

ب) اولین کاری که برای سرمایه‌گذاری در بورس باید انجام داد، گرفتن شناسهٔ معاملاتی با مراجعه به یکی از کارگزاری‌ها است.

ج) کارآفرین، نوآور و خطرپذیر است و در هر کسب‌وکاری نوآوری ضرب‌در خطرپذیری، میزان کارآفرینی را نشان می‌دهد.

د) در بازار انحصاری انحصارگر، قیمت‌گذار و خریداران، قیمت پذیرند، شرکت توانیر به‌دلیل طبیعی و شرکت‌های خودروسازی به‌دلایل قانون انحصارگر در فروش کالاهای خود به‌شمار می‌روند.

۱۲۸- پاسخ: گزینهٔ ۲

۶۱۰ = ۴۲۳۰ − ۴۸۴۰ = قیمت‌های واقعی سال دوم - قیمت‌های جاری سال دوم = افزایش قیمت‌ها یا تورم در سال دوم

۱۱۰۰ = ۴۸۶۰ − ۵۹۶۰ = قیمت‌های واقعی سال سوم - قیمت‌های جاری سال سوم = افزایش قیمت‌ها یا تورم در سال سوم

نکته: پدیدهٔ تورم همان افزایش قیمت‌ها است، پس روش محاسبه و پاسخ قسمت (الف) و (ب) یکسان است.

ج)

۸۶۰ = ۴۰۰۰ − ۴۸۶۰ = قیمت‌های سال پایه - قیمت‌های واقعی سال سوم = افزایش مقدار تعداد تولید با رشد در سال سوم

۱۲۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

الف) تعداد محدودی از کشورهای در حال توسعه که در آن‌ها سطح رشد با سطح توسعه هماهنگ نمی‌باشد؛ مانند کشور قطر با جمعیتی حدود ۹۱۰ هزار نفر و با داشتن یک مادهٔ گران‌بهای معدنی نظیر نفت و صادرات مقادیر زیادی از آن، امکان دستیابی به درآمد سرانهٔ زیاد را دارند و با داشتن تولید ناخالص داخلی سرانهٔ سالانهٔ بسیار بالا دارای رتبهٔ ۳۲ شاخص H.D.I می‌باشد.

ب) در ادبیات اقتصادی به کسی که حتی در صورت دسترسی به امکانات معیشتی توانایی استفاده از آن‌ها را هم ندارد، مسکین می‌گویند.

ج) بهترین روش تحریک تقاضای کل جامعه در مواقع رکود به‌منظور ایجاد رونق در بازار، افزایش مخارج خارجی یا عمرانی دولت و کاهش نرخ‌های مالیاتی یا پایه‌های مالیاتی است.

د) مالیات بر ارزش‌افزودهٔ نوعی مالیات بر فروش چند مرحله‌ای است که کالاها و خدمات واسطه‌ای را از پرداخت مالیات معاف می‌کند.

ه) مهم‌ترین سازمان‌های تأثیرگذار بر اقتصاد کشورها و اقتصادی جهانی عبارتند از: بانک جهانی یا B.W صندوق بین‌المللی پول یا I.M.F و سازمان تجارت جهانی یا W.T.O.

۱۳۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

الف) برای محاسبهٔ تولید کل در سال دوم به قیمت ثابت، باید میزان افزایش قیمت (تورم در آن سال) را از ارزش تولید کل به قیمت جاری کم کنیم تا حاصل، نشان‌دهندهٔ افزایش تولید باشد و اثر تغییر قیمت در آن خنثی شود:

$$\underset{\text{تولید کل سال دوم به قیمت جاری}}{۵۰۳۴} - \underset{\text{میزان تورم در سال دوم}}{۳۸۷} = ۴۶۴۷$$

و برای محاسبهٔ تولید کل در سال سوم به قیمت جاری کافی است بالعکس روش ذکرشده در بالا را انجام دهیم تا اثر تغییر قیمت هم در تولید کل مشهود باشد:

$$\underset{\text{تولید کل در سال سوم به قیمت ثابت}}{۸۳۹۰} + \underset{\text{میزان تورم در سال سوم}}{۱۰۲۰} = ۹۴۱۰$$

ب) برای محاسبهٔ مقدار افزایش تولید کل باید میزان تولید برحسب قیمت پایه و ثابت را با اعداد تولید سال اول مقایسه کنیم:

۷۴۷ = ۳۹۰۰ − ۴۶۴۷ = میزان افزایش تولید در سال دوم

۴۴۹۰ = ۳۹۰۰ − ۸۳۹۰ = میزان افزایش تولید در سال سوم

۱۳۱- پاسخ: گزینهٔ ۱

الف) با توجه به اینکه نرخ دلار در بازار ارز کشورها به‌طور روزانه در نوسان و تغییر است، لذا نرخ دلار در بازار کشورها، معیار مناسب یکسانی برای تبدیل تولید ملی کشورها به آن و مقایسهٔ آن‌ها با هم نیست. برای مقابله با این مشکل از دلار دیگری با نام دلار رفاهی یا P.P.P استفاده می‌شود که دلار برابر قدرت خرید می‌باشد.

ب) اصلاح ساختار توزیع درآمد و عادلانه‌تر کردن آن و مقابله با فقر، مستلزم توانمندسازی افراد به‌ویژه مولد کردن آن‌ها است.

ج) توجه به زیرساخت‌ها و سرمایه‌گذاری در مناطق محروم کشور از جمله سیاست‌های توسعه‌ای به‌شمار می‌رود.

د) تمامی درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات شرکت‌های دولتی به استثنای بانک‌ها و بیمه‌های دولتی و برخی سازمان‌های توسعه‌ای به حساب‌های معرفی‌شده از سوی خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.

ه) محصولات راهبردی نظیر دارو، غذا و محصولات کشاورزی، کالاهایی هستند که می‌توانند وسیله‌ای برای بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شوند.

۱۳۲- پاسخ: گزینهٔ ۴

توجه: در این سؤال از حساب‌های قرض‌الحسنه نام برده شده است که در کتاب درسی به آن‌ها اشاره‌ای نشده و در مورد حساب کردن آن در هریک از سپرده‌های دیداری و یا غیردیداری ابهام وجود دارد، طراح دامی را در محاسبهٔ شبه‌پول لحاظ کرده است.

الف) برای محاسبهٔ نقدینگی باید مجموع پول و شبه‌پول را محاسبه کنیم. (در صورت سؤال آمده حجم پول یا نقدینگی که باید این اشیا را در نظر نگیرید منظور، محاسبهٔ همان نقدینگی است.)

$$\text{نقدینگی} = \underbrace{\text{اسکناس‌ها و ارزش پولی}}_{\text{پول}} + \underbrace{\text{ارزش مسکوکات} + \text{سپرده‌های جاری دیداری} + \text{سپرده‌های غیردیداری}}_{\text{شبه‌پول}} + \text{سپرده‌های قرض‌الحسنه}$$

$$= ۳۲۰۰ + (\underbrace{\frac{۱}{۵} \times ۳۵۰}_{۷۰}) + ۱۵۰۰ + ۱۴۵۰ = ۶۲۲۰$$

نکته: دقت کنید در جدول، مجموع موجودی سپرده‌های دیداری و غیردیداری داده شده است (جاری + غیردیداری)، پس نباید در محاسبهٔ نقدینگی، دوباره موجودی سپرده‌های جاری را لحاظ کنیم.

ب) میزان شبه‌پول با توجه به توضیح داده‌شده در ابتدای سؤال برابر خواهد بود با:

$$\text{سپرده‌های قرض‌الحسنه} + \text{سپرده‌های غیردیداری شبه‌پول} = \underbrace{۱۵۰۰}_{\substack{\text{مجموع جاری} \\ \text{و غیردیداری}}} - \underbrace{۳۵۰}_{\text{جاری}} = ۱۱۵۰$$

$$\Rightarrow ۱۱۵۰ + ۱۴۵۰ = ۲۶۰۰$$

ج)

$$\underbrace{۶۷۰}_{\substack{\text{موجودی} \\ \text{سپرده‌های پس‌انداز}}} = \underbrace{۴۸۰}_{\text{مدت‌دار}} - \underbrace{۱۱۵۰}_{\text{کل غیردیداری}} \Rightarrow \text{سپرده‌های پس‌انداز} + \text{سپرده‌های مدت‌دار} = \text{سپرده‌های غیردیداری}$$

۱۳۳- پاسخ: گزینهٔ ۲

الف) با بررسی درآمد سرانهٔ این دو کشور که بر اساس دلار برابری قدرت عنوان شده است، متوجه می‌شویم که متوسط رفاه ایرانیان دو برابر رفاه در کشور اوکراین است.

ب) این عبارت اشتباه است، زیرا مفهوم فقر نسبی به این معنا نیست که اگر شخصی در زمان یا مکانی فقیر محسوب شود، این ویژگی همواره و در هرکجا شامل حال فرد می‌شود.

ج) به سیاست‌هایی که دولت برای کاهش نوسانات متغیرهای کلان اقتصادی به‌کار می‌گیرد، «سیاست‌های تثبیت اقتصادی» گفته می‌شود و این سیاست‌ها برای رفع مشکل در کوتاه‌مدت استفاده می‌شود.

د) اگر استقراض برای تأمین هزینه‌های جاری کشور باشد، کار معقولی نیست، ولی چنانچه وجوه استقراضی صرف سرمایه‌گذاری و امور مولد شود، می‌تواند راهگشا باشد.

ه) موارد درست در رابطه با تحریم اقتصادی:

گزینهٔ ۱: تحریم موجب افزایش هزینه‌های مبادله و سختی صادرات و واردات می‌شود.

گزینهٔ ۳: تحریم می‌تواند واجد منافعی نیز باشد.

گزینهٔ ۴: تحریم موجب می‌شود کشور تحریم‌شده با اتکا به نیروهای داخلی به تولید دست زده و مزیت‌های اقتصادی و رقابتی کسب کند.

مورد نادرست: گزینهٔ ۲: کشور تحریم‌کننده و سایر کشورها نیز از تحریم زیان می‌بینند.

و) بر اساس مؤلفه‌های پیشرو، مولد، فرصت‌ساز، در مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی، پیشرفت اقتصادی برای ماندگاری با افزایش قدرت تولید و انتخاب زنجیره‌های اقتصادی دارای مزیت باید به‌عنوان محور حرکت اقتصادی موردتوجه قرار گیرد.

۱۳۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

تفاوت سهم دهک اول و چهارم: درصد ← ۳ (دهک اول) − ۴ = ۷ (دهک چهارم)

تفاوت سهم دهک دوم و هفتم: ۵/۵ درصد ← ۵ (دهک دوم) − ۵/۵ = ۱۰/۵ (دهک هفتم)

تفاوت سهم دهک پنجم و نهم: ۷ درصد ← ۱۵ (دهک نهم) + ۷ = ۸ (دهک پنجم)

تفاوت سهم دهک ششم و دهم: ۱۵ درصد ← ۲۴ (دهک دهم) + ۱۵ = ۹ (دهک ششم)

۱۳۵- پاسخ: گزینهٔ ۳

الف) نیروی کار، آب، کود، انبار، سردخانه به‌عنوان نهاده‌های تولید یک مؤسسه کشاورزی هستند.

ب) انگیزهٔ تولیدکنندگان از تولید و عرضهٔ کالا، کسب سود می‌باشد و تصمیم آن‌ها در مورد میزان تولید کالا علاوه بر قیمت از عواملی چون «هزینه‌های تولید» و «وضعیت بازار از نشر رونق یا رکود» نیز تأثیر می‌گیرد.

ج) فعالیت تولیدی زنان در مزارع، شرط «عبور از بازار» را دارد و در نتیجه در محاسبات تولید کل محاسبه می‌شود.

د) افزایش نقدینگی زمانی واقعی است که نرخ رشد آن از نرخ تورم بیشتر باشد.

ه) دولت‌ها فرایند خلق شبه‌پول یا خلق اعتبار را که از چاپ پول متفاوت است و توسط بانک‌ها صورت می‌گیرد، با ابزارهایی کنترل می‌کنند.

و) بورس از طریق برقراری ارتباط بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان سرمایه، معاملات بازار بورس را کنترل می‌کند.

ادبیات اختصاصی

۱۳۶- پاسخ: گزینهٔ ۴

همهٔ موارد ذکرشده از ویژگی‌های نثر سبک عراقی است به‌جز «کوتاهی جملات» که برای نثر دورهٔ سامانی است.

۱۳۷- پاسخ: گزینهٔ ۱

زبان پهلوی، از آنجا که میان فارسی نو و فارسی باستان قرار می‌گیرد، با عنوان زبان «فارسی میانه» نیز شناخته می‌شود.

۱۳۸- پاسخ: گزینهٔ ۲

شعر این گزینه از فرخی سیستانی است.

این سؤال کاملاً حفظی است (با ویژگی‌های سبکی قابل‌حل نیست) و به هیچ‌وجه استاندارد نیست، زیرا انتظار نمی‌رود که دانش‌آموزان تمام مثال‌ها و تمارین کتاب را حفظ باشند. اولین بار است که در تاریخ کنکور چنین سؤالی پرسیده می‌شود.

۱۳۹- پاسخ: گزینهٔ ۲

مجالس المؤمنین: قاضی نورالله شوشتری — جامع عباسی: شیخ بهایی

محاکمة اللغتین: امیر علی‌شیر نوایی — صدپند: عبید زاکانی

۱۴۰- پاسخ: گزینهٔ ۳

دیباچهٔ عیار دانش به نثر مصنوع، احسن التواریخ به نثر بینابین و عالم‌آرای عباسی به نثر ساده است.

۱۴۱- پاسخ: گزینهٔ ۱

سبک شعری وحشی بافقی حد واسط سبک عراقی و هندی است و واقع‌گرایی شاخصهٔ اصلی شعر اوست.

۱۴۲- پاسخ: گزینهٔ ۴

در سایر گزینه‌ها، «صادق هدایت، صادق چوبک و بزرگ علوی» از نویسندگان نسل اول هستند.

۱۴۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

فیلمنامهٔ «جای پای خون» اثر سیدمهدی شجاعی است.

۱۴۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

«معنی‌گریزی و ابهام» از ویژگی‌های ادبی سبک معاصر پیش از انقلاب است.

«مدح و هجو» در دورهٔ معاصر بسیار کم است، این ویژگی مربوط به دوره‌های خراسانی و عراقی است.

۱۴۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: «پردهٔ تقوا» اضافهٔ تشبیهی است.

گزینهٔ ۲: تشبیه ندارد (واژهٔ «چون» به‌معنای «هنگامی که» است)/ «چمن» مجاز از «بوستان» است. اگرچه این مجاز نادرست است و «چمن» در گذشته به‌معنای واقعی «بوستان» بوده است، اما کنکور چند بار آن را به‌حساب آورده است./ «باز» ایهام دارد: ۱) دوباره ۲) پرندهٔ شکاری باز

گزینهٔ ۳: در این بیت تشبیه پنهان وجود دارد: طرهٔ تو مانند شب‌های تار من است.

گزینهٔ ۴: در این بیت یار به آتش و شاعر به شمع تشبیه شده است.

۱۴۶- پاسخ: گزینهٔ ۳

در این بیت ایهام وجود ندارد و به این شکل می‌توان گزینهٔ ۳ را انتخاب کرد.

تشبیه: «باغ حسن» و «باغ عشق» اضافهٔ تشبیهی هستند.

استعاره: «سرو» استعارهٔ مصرحه از «قد یار» است.

جناس: «بر، در» و «خود، خور» جناس دارند.

مجاز: «جهان» مجاز از «مردم جهان» است.

کنایه: «برخوردن: بهره بردن» و «در سایهٔ کسی بودن: تحت‌حمایت یا عنایت کسی بودن» کنایه هستند.

واج‌آرایی: واج‌های/ «ا»/ و/ «ر»/ در این بیت می‌توانند واج‌آرایی ایجاد کنند.

۱۴۷- پاسخ: گزینهٔ ۱

در این بیت «پارادوکس»، «ایهام تناسب»، «جناس ناقص» و «مجاز» وجود ندارد و به این شکل می‌توان تست را پاسخ داد.

تشبیه: «طاق ابرو» اضافهٔ تشبیهی است.

تضاد: «جفت، طاق(تک)» تضاد می‌سازند.

ایهام: «طاق» در مصراع دوم در دو معنا استفاده می‌شود: ۱) هر دو ابروی تو مانند طاق (سقف قوس‌دار) است. ۲) هر دو ابروی تو در عالم طاق (تک، بی‌بدیل) است.

جناس تام: «طاق» در مصراع اول در معنای «سقف قوس‌دار» و در مصراع دوم، یک‌بار در معنای «تک» استفاده شده است.

اغراق در این بیت می‌تواند موجود باشد: اینکه مشابه ابروی یار شاعر در عالم پیدا نمی‌شود.

کنایه نیز معمولاً در اکثر ابیات پیدا می‌شود و بهتر است با آن به رد گزینه نپردازیم، در این بیت می‌توان «جفت نداشتن» را کنایه گرفت (در صورتی که مجبور باشیم).

۱۴۸- پاسخ: گزینهٔ ۲

متأسفانه در این سؤال، کنکور حرف کتاب درسی را نقض کرده است، اما می‌شد حدس زد که طراح سؤال چنین اشتباهی انجام داده باشد.

در گزینهٔ ۲ مجاز با «علاقهٔ شباهت» که همان استعارهٔ مصرحه است، اتفاق افتاده است و طراح دقت نداشته است که استعارهٔ مصرحه نیز نوعی مجاز است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: «خاک» مجاز از «قبر» است.

گزینهٔ ۲: «نرگس» استعارهٔ مصرحه (مجاز به علاقهٔ شباهت) از «چشم» است. به نظر می‌آید که طراح در این سؤال کلمهٔ «خون» را به‌عنوان نکتهٔ انحرافی داده است که مجاز ندارد، اما حواسش به کلمهٔ «نرگس» نبوده است. «ریختن خون» مجاز ندارد و کنایه است، زیرا به‌صورت ترکیب کلمات است.

گزینهٔ ۳: «سر» (دوم) مجاز از «قصد و نیت» است.

گزینهٔ ۴: «خون» مجاز از «کشتن» است.

۱۴۹- پاسخ: گزینهٔ ۱

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: تشبیه ندارد./ «گوش دل» اضافهٔ استعاری است./ چنگ اول به‌معنای «ساز چنگ» و چنگ دوم به‌معنای «پنجه» است.

گزینهٔ ۲: «آبگون ساغر» تشبیه است: ساغری که مانند آب بی‌رنگ است. «آب آتش‌رنگ» نیز تشبیه است: آبی که به رنگ آتش، سرخ است./ «آن آب آتش‌رنگ» استعارهٔ مصرحه از «شراب» است./ «چنگ و چنگ» جناس تام دارند: ۱) پنجه ۲) ساز موسیقی

گزینهٔ ۳: «آتش‌رخ» و «آب آتش‌فام» تشبیه دارند: «رخ مانند آتش، سرخ» و «آب مانند آتش، سرخ»./ «آن آب آتش‌فام» استعارهٔ مصرحه از «شراب» است./ «آن، آب» و «جامه، جام» جناس دارند.

گزینهٔ ۴: «رخت آینهٔ جان است» و «می چون زنگ» و «آیینهٔ خاطر» تشبیه هستند./ «زنگ» در مصراع دوم استعارهٔ مصرحه از «کدورت» است./ «آینه، آیینه» جناس دارد.

۱۵۰- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: «چشم» مجاز از «نگاه» است و «نیل» استعارهٔ مصرحه (مجاز به علاقهٔ شباهت) از «صورت کبود» است./ «سیلی اخوان و خریداران» به داستان حضرت یوسف ﷺ تلمیح دارد.

گزینهٔ ۲: حرص، شمشیری فرض شده است که از غلاف بیرون می‌آید: استعارهٔ مکنیه/ بیت اسلوب معادله دارد (حرص = مور/ از غلاف بیرون آمدن = بال و پر پیدا کردن/ پیری = بیشتر ماندن)

گزینهٔ ۳: «حلاج» ایهام دارد: ۱)پنبه‌زن ۲) منصور حلاج/ «مینا» استعاره از «اسرار حق» است.

گزینهٔ ۴: «عیش و طرب» با «محنت و غم» تضاد دارند./ این بیت حسن تعلیل ندارد.

۱۵۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

اغراق: بیت «د»: دیوانگی شاعر آنقدر زیاد است که وحشی‌ها در مقابل او رام به‌حساب می‌آیند.

تشبیه: بیت «ج»: خط یار از ریحان (سبزه و گیاه خوشبو) تازه‌تر و زیباتر است، برای همین ریحان در مقابل خط یار، مانند تقویمی کهن است. (به این نوع تشبیه، تشبیه «مرجح» یا «تفضیلی» می‌گویند، زیرا یار را به سایر پدیده‌ها برتری می‌دهد.)

حس‌آمیزی: بیت «ب»: «شکرخند» حس‌آمیزی دارد: خندهٔ شیرین.

حسن تعلیل: بیت «هـ»: دلیل وجود لکه‌های سیاه درون لاله و همچنین تشکیل مشک در ناف آهو، خون شدن و داغدار شدن جگر آن‌ها در هنگام شنیدن بوی خوش یار است.

کنایه: بیت «الف»: سنگین‌رکاب بودن: به‌سختی حرکت کردن، کند بودن.

۱۵۲- پاسخ: گزینهٔ ۳

این سؤال عملاً یک سؤال دستوری است و اشتباهاً در ادبیات اختصاصی آمده است.

دقت کنید که همهٔ ابیات برای یک شعر هستند و قافیهٔ آن‌ها در انتهای بیت آمده است، هر مصراع به‌صورت مستقل قافیه ندارد:

بررسی قافیه در گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: «بی‌شماره» نقش صفت دارد.

گزینهٔ ۲: «پاره پاره» نقش صفت دارد.

گزینهٔ ۳: «اشاره» هستهٔ گروهی است که «متمم» قرار گرفته است. این متمم از نوع «قیدی» است، زیرا فعل جمله به این متمم نیازی ندارد.

گزینهٔ ۴: «نظاره» هستهٔ گروهی است که «متمم» قرار گرفته است. این متمم از نوع «متمم اسم» است که در کتاب فارسی شما نیز به آن اشاره‌ای نشده است. متمم اسم: برخی اسامی یا صفات نیاز به یک حرف اضافه و متمم دارند تا معنای آن‌ها کامل شود، مانند: نیاز (به)، علاقه (به)، قانع (به)، ترس (از)، پرهیز (از)، جنگ (با) و...

۱۵۳- پاسخ: گزینهٔ ۱

کلمهٔ «است» ردیف این بیت است. کلمات «دِل-گُل» قافیه نمی‌شوند، زیرا مصوت کوتاه آن‌ها متفاوت است. (اگر الحاقی داشتند قافیه درست می‌بود).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۲: «کشد» ردیف است/ «کمینم- نازنینم» کلمات قافیه هستند/ «م» الحاقی و «ین» حروف اصلی طبق قاعدهٔ ۲

گزینهٔ ۳: «می‌زنم- گردنم» کلمات قافیه هستند/ «م» الحاقی و «ـَن» حروف اصلی طبق قاعدهٔ ۲

گزینهٔ ۴: «دخت- پخت» کلمات قافیه هستند/ «ـُخت» حروف اصلی قافیه طبق قاعدهٔ ۲

۱۵۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: در ترکیب «خوبی از» طراح حذف همزه دیده است (به لحاظ منطقی چنین کاری اشتباه است، زیرا در اینجا حذف یا عدم‌حذف همزه تغییری در وزن شعر ایجاد نمی‌کند و همچنین پیش از همزه، صامتی وجود ندارد؛ اما با توجه به تست می‌شد حدس زد که چنین ترکیبی را حذف همزه گرفته باشد.)

گزینهٔ ۲: در ترکیب «فرو شد ای» حذف همزه وجود دارد.

گزینهٔ ۳: در ترکیب «سنبل از» حذف همزه وجود دارد.

۱۵۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

وزن بیت صورت سؤال و گزینهٔ ۲: مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

بررسی وزن سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

گزینهٔ ۳: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

گزینهٔ ۴: فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

این تست را با تقطیع چند هجای اول هر گزینه نیز می‌شود، پاسخ داد:

صورت سؤال: «ف غان که صو رَ تِ»: U–U–UU

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: «بِ سی رِ ما ه از»: U–U–U–

گزینهٔ ۲: «سِ یا ه در دُ جَ»: UU–U–U

گزینهٔ ۳: «بِ آ سی را»: UU––

گزینهٔ ۴: «نَ فَ حا ت»: UU–U

۱۵۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

قو	وَ	تِ	با	زو	یِ	پر	هی	ز	بِ	خو	بان	مَ	فُ	روش
–	U	U	–	–	U	–	–	U	U	–	–	U	U	–
کِ	دَ	رین	خی	ل	حِ	صا	ری	بِ	سَ	وا	ری	گی	رند	
U	U	–	–	U	U	–	–	U	U	–	–	–	–	

۱۵۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

از میان ابیاتی که کتاب درسی معرفی کرده است، ابیاتی که وزنشان با «مفعولُ» شروع می‌شود، قابلیت دسته‌بندی هجایی به دو شکل دارند (فقط حواسمان به وزن مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن باشد که ابتدای آن به لحاظ تقطیعی مشابه مفعولُ است.)

بررسی موارد:

الف) عش ق ما: ـ∪ـ

ب) وق تی ن: ـ ـ∪

ج) ای بُ تِ: ـ∪∪

د) نق دِ جان: ـ∪ـ

ه) از بس عَ: ـ ـ∪

ابیات «ب و ه» با رکن «مفعولُ» شروع می‌شوند، پس به دو شکل قابلیت دسته‌بندی هجایی دارند.

اما اگر با پیدا کردن وزن‌ها تست را بخواهیم، حل کنیم:

بررسی وزن موارد:

الف) فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

ب) مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن= مفعولُ فاعلاتن مفعولُ فاعلاتن

ج) مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

د) فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

ه) مستفعل مستفعل مستفعل مستف= مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن

۱۵۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

در مصراع اول این بیت تنها یک‌بار حذف همزه آمده است (یاد آمد).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: وزن بیت درست ذکر شده است. اصل این وزن «فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن» است که در رکن اول آن به‌جای فعلاتن از فاعلاتن استفاده شده است.

گزینهٔ ۲: «آمد» ردیف است، «یاد، فریاد» کلمات قافیه و «اد» حروف اصلی قافیه طبق قاعدهٔ ۲ است.

گزینهٔ ۳: در هر دو مصراع در رکن آخر به‌جای «فعلن» از «فع‌لن» استفاده شده است که اختیار ابدال است. در ترکیب‌های «یاد آمد» و «فریاد آمد» حذف همزه صورت گرفته است.

۱۵۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

از	پای	فِ	تا	دیم	چُ	آ	مَد	غَ	مِ	هج	ران	
ـ	∪ـ		ـ	∪ـ		ـ	ـ			ـ	ـ	
در	درد	بِ	مُر	دیم	چُ	از	دست		دَ	وا	رفت	
ـ	∪ـ		ـ	∪ـ		ـ	∪ـ			ـ	ـ	

با توجه به اینکه صورت سؤال ذکر کرده است که اختیارات شاعری را در نظر داشته باشیم، هجای «رفت» در انتهای مصراع دوم را «بلند» به حساب می‌آوریم، زیرا هجای پایان مصراع همیشه بلند است.

۱۶۰- پاسخ: گزینهٔ ۳

وسط اوزان دوری غالباً با یک مکث همراه است، اگر به مکث‌ها وسط مصراع توجه کنیم، در این تست به نتیجه می‌رسیم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: مفتعلن فاعلن/ مفتعلن فاعلن

گزینهٔ ۲: مفتعلن مفاعلن/ مفتعلن مفاعلن

گزینهٔ ۳: مفاعلن فعلاتن مفاعلن فع‌لن

گزینهٔ ۴: مستفعلن فعولن/ مستفعلن فعولن= مفعول فاعلاتن/ مفعول فاعلاتن

۱۶۱- پاسخ: گزینهٔ ۱

مفهوم مشترک: نکوداشت سیرچشمی (چشم و دل سیر بودن) و قناعت

مفهوم گزینهٔ ۱: مذمت حرص و طمع (تشنه‌چشمی یا گرسنه‌چشمی)

۱۶۲- پاسخ: گزینهٔ ۲

بیت صورت سؤال: فرصت در دنیا کم است و تو بی‌خبر هستی، زود باش و زمان را غنیمت شمار.

بیت ۲: دیروز گذشته و فردا نیز معلوم نیست، فرصت امروز را غنیمت بشمار.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: شاعر از یارش می‌خواهد که فرصت را غنیمت بشمارد و به او توجه کند (شعر عاشقانه و غنایی است، اما صورت سؤال، شعری تعلیمی است).

گزینهٔ ۳: درویشان همیشه فرصت دارند. اگرچه در تمام عالم ظلم فراگیر است.

گزینهٔ ۴: لازم است که کسی بهتر از خود پیدا کنی و از کنار او بودن بهره ببری، زیرا اگر با امثال خودت باشی، روزگار را از دست می‌دهی.

۱۶۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی معنی گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: سخت‌ترین چیز در دنیا آهن است، اما خود آهن نیز بر آب بنا دارد، پس «فناپذیری» مفهوم مناسبی است.

گزینهٔ ۲: افرادی که به‌دنبال آرزوهای خود هستند (کامجویان)، باید ناکامی را نیز بچشند. کسی که طالب نوروز است نیز باید زمستان را تحمل کند، پس مفهوم «تحمل سختی» مناسب این بیت است.

گزینهٔ ۳: کسی که به‌دنبال شکار (شاید یار زیبارو و شاید زیبایی‌های دنیا) می‌گردد، گرفتار تلهٔ عقل شده است، زیرا کسی که گرفتار عشق است، نه‌تنها به شکارهای ساده توجهی ندارد، بلکه از سیمرغ‌ها و عنقاها نیز بی‌نیاز است. منظور شاعر این است که «عشق برتر از عقل» است.

گزینهٔ ۴: لب سرخ‌رنگ یار از پسته زیباتر است (پسته‌ها برایش گریبان چاک می‌کنند) و چشم زیبای یار از بادام زیباتر است (خواب از چشم بادام‌ها می‌پرد، وقتی آن را می‌بینند).

۱۶۴- پاسخ: گزینهٔ ۳

در ابیات صورت سؤال شاعر از اینکه عیب‌جویان خبر سختی و غمش را به دلبرش گفته‌اند خوشحال است: عیب‌جویان حکایت من را پیش جانان گفته‌اند، من خودم این را آشکار می‌گویم. اگرچه آنان پنهان گفته‌اند، از روی ظاهر با من دشمنی کرده‌اند (که عیب مرا گفته‌اند)، اما اینکه درد مرا پیش درمان (معشوق) گفته‌اند، دوستی است.

در گزینهٔ ۳ نیز شاعر می‌گوید طعنهٔ حسودان می‌تواند به سود عاشق باشد. همانطور که در صورت سؤال، عیب‌گویی دشمنان برای شاعر اتفاق مثبتی بوده است.

۱۶۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

عدم‌آگاهی: بیت «د»: فرد غافل بهبود کار را چه‌سان (چگونه) ببیند؟ نمی‌بیند.

فراغت خاطر: بیت «الف»: برگی که در فصل بهار، خزان را می‌بیند، دیگر از باد خزانی آسوده است و بیم و ترسی ندارد.

خویشتن‌داری: بیت «ب»: نفس مثل اسب سرکشی است که عنان (افسار) آن را هرکس محکم نگه دارد، افلاک را که آن هم مانند اسب سرکشی است، زیر پایش خواهد داشت.

توصیه به فروتنی: بیت «ج»: اگر می‌خواهی پایهٔ نظر تو بلند باشد، از آستان (ورودی خانه) فراتر نرو، چراکه هرکس که در صدر و بالای مجلس بنشیند، جایش پایین (در آستان) خواهد بود.

عربی اختصاصی

۱۶۶- پاسخ: گزینهٔ ۲

«كنت أتلو: تلاوت می‌کردم، می‌خواندم» ماضی استمراری است (رد گزینه‌های ۱ و ۴)/ «آياتٍ من القرآن الكريم: آیاتی از قرآن کریم» (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «اصطفاف المدرسة الصّباحيّ: صف صبحگاهی مدرسه» (رد گزینه‌های ۱ و ۳)/ «و أنا في ... : در حالی که من در...» جملهٔ حالیه است (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

۱۶۷- پاسخ: گزینهٔ ۱

«فيما لا تعلم: دربارهٔ آنچه نمی‌دانی» (رد گزینه‌های ۲ و ۴)/ «أصغر منک: کوچک‌تر از تو» (رد گزینهٔ ۳)/ «لا تميّزُ: جدا نمی‌کند» (رد سایر گزینه‌ها)

۱۶۸- پاسخ: گزینهٔ ۲

«أن تَجعلَ: قرار دهی، بگردانی» مضارع التزامی است (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «عدوّک: دشمنت» (رد گزینهٔ ۳)/ «الأجملُ منه: زیباتر از آن» (رد گزینه‌های ۱ و ۴)/ «تحويلها: تبدیلِ آن» (رد سایر گزینه‌ها)/ در گزینهٔ ۳ ساختار قسمت آخر جمله جابه‌جا شده است.

۱۶۹- پاسخ: گزینهٔ ۲

«يمشي: راه می‌رود» فعل است (رد گزینه‌های ۱ و ۳)/ «مرحاً: خودخواهانه، با خودپسندی» (رد گزینهٔ ۴)/ «يتعلّم: می‌آموزد» مضارع است (رد گزینهٔ ۴)/ «ليس له أدبٌ: ادب ندارد» (رد گزینهٔ ۱)

۱۷۰- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) صيّرها خضرة!: آن‌ها را سرسبز گردانید!

۲) جهّزوا لنا طريقاً إلى شمال البلاد!: برای ما راهی را به شمال کشور مجهّز کردند!

۳) زانَت أُمّي غرفتي بأنجم ورقيّة جميلة ... ! : مادرم اتاقم را با ستاره‌های کاغذی زیبایی زینت داد!

۱۷۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

تُسخطک المعصية!: معصیت تو را خشمگین کند!

۱۷۲- پاسخ: گزینهٔ ۱

«ناامید شدند: يئس» (رد گزینه‌های ۳ و ۴)/ «دانشمندان: العلماء» معرفه است (رد گزینهٔ ۲)/ «شناختن: معرفة» (رد گزینه‌های ۲ و ۴)/ «آن پدیده: تلک الظّاهرة» (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

۱۷۳- پاسخ: گزینهٔ ۲

«ربّما: چه‌بسا» (رد گزینه‌های ۱ و ۳)/ «و أنت ظالمٌ: در حالی که ستم‌کاری» جملهٔ حالیه است (رد گزینه‌های ۱ و ۴)/ «أبدیّاً: تا ابد» (رد سایر گزینه‌ها)

۱۷۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

ترجمهٔ عبارت سؤال: «اگر صبر، تلخ باشد، نتیجهٔ آن شیرین است!»

در همهٔ گزینه‌ها به این مفهوم اشاره شده است، اما در گزینهٔ ۲ به «نتیجهٔ صبر» اشاره‌ای نشده است.

۱۷۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مزید ثلاثیّ ← مجرّد ثلاثیّ

۳) اسم فاعل ← لیس إسماً فاعلاً

۴) مزید ثلاثیّ ← مجرّد ثلاثیّ

۱۷۶- پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) من باب «تفعیل» ← من باب «تفعّل»

۲) مزید ثلاثیّ ← مجرّد ثلاثیّ

۴) من فعل مزید ثلاثیّ و مصدره «سجود» ← علی وزن «مَفعِل»

۱۷۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مبتدأ ← فاعل

۲) اسم مبالغة ← لیس اسماً مبالغةً

۳) لازم ← متعدٍّ

۱۷۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

با توجه به وجود مفعول «قسماً» و معنای جمله، «تُصدَّرُ» نادرست است و باید به‌صورت فعل معلوم «تُصدِّر» بیاید. همچنین «البَلَدان» نیز نادرست است و صورت درست آن «البُلدان» است.

۱۷۹- پاسخ: گزینهٔ ۱

«الأراذل» جمع «الأرذل» اسم تفضیل است. در سایر گزینه‌ها به‌ترتیب، «أحبُّ» فعل مضارع للمتکلّم وحده، «أرضی» فعل ماضی للغائب و «أسخط» فعل ماضی للغائب می‌باشند.

۱۸۰- پاسخ: گزینهٔ ۳

«دانش‌آموزان کلاس ما در ساعت ۸:۳۰ به کتابخانه می‌روند و بعد از ۴ ساعت باز می‌گردند، پس در جایشان می‌نشینند در ساعت ۱۲:۳۰» که در همهٔ گزینه‌ها به‌جز گزینهٔ ۳ درست ذکر شده است.

۱۸۱- پاسخ: گزینهٔ ۱

در این گزینه، «معلّم» هم مضاف برای ضمیر «نا» و هم موصوف برای صفت «المشفق» است.

۱۸۲- پاسخ: گزینهٔ ۴

ترجمهٔ گزینهٔ ۴: کسی که درخت گردو می‌کارد، می‌داند که تنها بعد از ۱۰ سال میوه می‌دهد. (ساختار شرطی نیست.)

۱۸۳- پاسخ: گزینهٔ ۴

در گزینهٔ ۴، «افتخاراً» مفعول مطلق تأکیدی است که فعل «یَفتخر» را تأکید می‌کند.

در سایر گزینه‌ها به‌ترتیب «مشاهدةً، عملاً و إراءةً» مفعول مطلق نوعی هستند.

۱۸۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «و أنتم تحسبون» ← جملهٔ حالیه

۲) «و هو یحتاج» ← جملهٔ حالیه

۳) «و هي قلیلة و قصیرة» ← جملهٔ حالیه

۱۸۵- پاسخ: گزینهٔ ۱

در گزینهٔ ۱ مستثنی و مستثنی‌منه به‌ترتیب «مصادر» و «مصدر» می‌باشند که اسم مکان بر وزن «مَفعَل» می‌باشند.

تاریخ

۱۸۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

گاه‌شماری اوستایی در دورهٔ ساسانیان رایج گردید و مبدأ آن، به تخت نشستن هر پادشاه بود.

۱۸۷- پاسخ: گزینهٔ ۲

باستان‌شناسی میراث فرهنگی بشر را کشف و معرفی می‌کند و علاوه بر آن، نقش مهمی در مرمت و نگهداری این میراث گران‌بها دارد.

۱۸۸- پاسخ: گزینهٔ ۳

بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران، مفرغ‌های «لرستان» هستند.

۱۸۹- پاسخ: گزینهٔ ۲

از میان آتشکده‌های دورهٔ ساسانی، آتشکدهٔ آذربرزین‌مهر در خراسان، مخصوص کشاورزان، آتشکدهٔ آذرگشنسپ در آذربایجان مخصوص شاهان و آتشکدهٔ آذرفرنبغ در فارس مخصوص موبدان بود.

۱۹۰- پاسخ: گزینهٔ ۴

از ویژگی‌های شاخص هنر و معماری دورهٔ هخامنشی، می‌توان به درباری بودن آن اشاره کرد؛ به این معنا که شکوه شاهانه و تشریفات و تجملات درباری را به نمایش می‌گذاشت.

۱۹۱- پاسخ: گزینهٔ ۴

یکی از کارهای مورخان برای نقد راوی (روایت‌کننده)، تعیین فاصلهٔ زمانی و مکانی بین راوی و خبر است تا معلوم شود که روایت‌کننده مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است. ارزش و اعتبار خبری که راوی آن، به‌طور مستقیم شاهد رویداد بوده باشد، از خبری که روایت‌کننده، آن را از دیگران نقل کرده، به مراتب بیشتر است.

۱۹۲- پاسخ: گزینهٔ ۱

از زمان امام صادق علیه‌السلام جریان وکالت آغاز شد و در دوران غیبت نیز تا مدتی ادامه یافت و در پی آن «مرجعیت شیعی» شکل گرفت.

۱۹۳- پاسخ: گزینهٔ ۲

در دورهٔ سلجوقی نیز همانند دوران پیشین، شهرها از سه بخش کهندژ (ارگ)، شهرستان (شارستان) وشهر بیرونی (ربض) تشکیل می‌شدند، با این تفاوت که شهر بیرونی در دورهٔ سلجوقی بیش از ادوار پیشین گسترش یافت.

۱۹۴- پاسخ: گزینهٔ ۳

در نظام فئودالی قرون وسطا، سرف‌ها در پایین‌ترین مرتبهٔ اجتماعی قرار داشتند؛ آن‌ها اجازه نداشتند که ملک ارباب خود را ترک کنند و به جای دیگری بروند، اما مانند برده نیز قابل خرید و فروش نبودند.

۱۹۵- پاسخ: گزینهٔ ۱

در زمان شاه صفی، گورکانیان هند، قندهار را از ایران جدا کردند، اما شاه عباس دوم، پسر و جانشین شاه صفی، قندهار را پس گرفت.

۱۹۶- پاسخ: گزینهٔ ۳

در آستانهٔ انقلاب فرانسه، طبقهٔ متوسط اغلب تحصیل‌کرده بودند و مشاغلی همچون وکالت، نویسندگی، طبابت، روزنامه‌نگاری و تجارت داشتند. آن‌ها از اینکه طبقهٔ ممتاز برایشان امتیازی قائل نبود، ناراضی بودند.

۱۹۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه، یکی از مورخان مشهور عصر قاجار و یکی از چهره‌های برجستهٔ فرهنگی دورهٔ ناصری بود که به ریاست دارالترجمهٔ همایونی برگزیده شد.

۱۹۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

بناهای «کارت پستالی»، بناهایی بودند که در عصر قاجار به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می‌شدند.

۱۹۹- پاسخ: گزینهٔ ۳

توسعهٔ فعالیت‌های روزنامه‌نگاری و گسترش سریع نشریات، یکی از دستاوردهای انقلاب مشروطه بود که زود به بار نشست.

۲۰۰- پاسخ: گزینهٔ ۴

یکی از مسائل مهم منطقهٔ خاورمیانه و جهان اسلام در دورهٔ معاصر، اشغال کشور مسلمان فلسطین و تأسیس رژیم غاصب اسرائیل است.

جغرافیا

۲۰۱- پاسخ: گزینهٔ ۱

فرضیه عبارت است از پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانهٔ محقق به پرسش تحقیق. به نظر می‌رسد دخالت‌های انسانی از طریق از بین بردن پوشش گیاهی و تخریب جنگل‌ها از عوامل وقوع سیل باشد.

۲۰۲- پاسخ: گزینهٔ ۲

کل‌نگری یا دید ترکیبی به‌معنای مطالعهٔ همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان است. احداث موج‌شکن در نواحی ساحلی (مانند بندر انزلی)، یکی از روش‌های بهره‌برداری از محیط طبیعی با استفاده از کل‌نگری است؛ زیرا موج‌شکن‌ها برای حفظ تأسیسات ساحلی از خطر امواج و مقابله با تأثیر آن‌ها احداث می‌شوند.

۲۰۳- پاسخ: گزینهٔ ۱

عبارت‌های «الف» و «ج» بیانگر عوامل کاهش ریزش‌های جوی در دورهٔ گرم سال در کشور ما هستند؛ زیرا مهم‌ترین کمربندهای خشک و بیابانی کرهٔ زمین در اثر عامل پرفشار جنب حاره‌ای به‌وجود آمده است که کشور ما هم داخل این کمربند خشک قرار دارد و عامل پرفشار جنب حاره در تابستان به داخل ایران پیشروی می‌کند و مانع ریزش بارش در دورهٔ گرم سال می‌شود.

۲۰۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

تعداد سکونتگاه‌ها در مناطق پایکوهی مانند نیمهٔ غربی ایران بیشتر است و جمعیت در این مناطق متراکم‌تر است؛ زیرا بین ناهمواری‌ها و تراکم جمعیت، ارتباط نزدیکی وجود دارد.

۲۰۵- پاسخ: گزینهٔ ۴

شناخت ظرفیت‌ها و توان‌های محیطی به انسان کمک می‌کند تا از مکان‌ها به‌طور صحیح و بهینه استفاده کند.

۲۰۶- پاسخ: گزینهٔ ۲

در شهرهای بندری، به‌دلیل رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل‌ونقل بار و مسافر، تقاضا برای داشتن مکانی برای کار و فعالیت زیاد است و این تقاضای زیاد در کنار محدودیت مکانی و در نتیجه بالا بودن قیمت زمین، موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلندمرتبه در چنین شهرهایی شده است.

۲۰۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

در منطقهٔ حاره (استوایی)، زاویهٔ تابش خورشید، مستقیم و گرما، همیشگی است؛ لذا یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود. هوای گرم ناحیهٔ حاره به‌سمت بالا صعود می‌کند و با بالا رفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به‌صورت باران فرو می‌ریزد و در حدود عرض ۳۰ درجهٔ شمالی و جنوبی یک کانون پرفشار ایجاد می‌شود. جابه‌جایی هوا بین کانون کم‌فشار استوایی و پرفشار حوالی عرض ۳۰ درجه (جنب استوایی) باعث وزش باد می‌شود.

توجه: هرچه نواحی به پهنه‌های آبی نزدیک‌تر باشند، رطوبت و بارش در آن‌ها بیشتر است و علت رطوبت منطقهٔ حاره نیز گسترش آب‌ها در طول مدار استوا است.

۲۰۸- پاسخ: گزینهٔ ۳

عبارت‌های «ج» و «د» از پیامدهای هوازدگی شیمیایی هستند:

۱) محو شدن برجستگی‌های صورت انسان در یک مجسمهٔ سنگی

۲) تخریب نمای ساختمان‌های مرمری و آهکی در نواحی شرق آسیا در اثر ریزش باران‌های اسیدی

عبارت‌های «الف» و «ب» از پیامدهای هوازدگی فیزیکی هستند:

۱) تشکیل و تکامل خاک در نواحی گرم و خشک در اثر متلاشی شدن سنگ‌ها

۲) خرد شدن سنگ‌ها در اثر رشد ریشهٔ گیاهان

۲۰۹- پاسخ: گزینهٔ ۳

«پخش یا انتشار» فرایندی است که طی آن یک موضوع یا پدیده مانند زبان، مذهب، افکار و ایده‌ها، نوآوری، وسایل و ابزار، لباس، شیوهٔ زندگی و حتی بیماری از یک مکان به سایر مکان‌ها گسترش می‌یابد. نخستین لوکوموتیوهای مجهز به موتور بخار در انگلستان ساخته شدند و سپس در نتیجهٔ پدیدهٔ پخش یا انتشار، استفاده از آن‌ها در سایر نقاط جهان نیز گسترش یافت.

۲۱۰- پاسخ: گزینهٔ ۳

علاوه بر ارکانِ سرزمین، جمعیت (ملت) و حکومت، دربارهٔ موجودیت یک کشور بر عنصر چهارمی نیز تأکید می‌شود که «حاکمیت» نام دارد. حاکمیت یعنی داشتن استقلال و بی‌نیاز بودن از نظارت دولت‌های خارجی و حاکمیت کشور نشان‌دهندهٔ استقلال و اقتدار سیاسی آن است.

۲۱۱- پاسخ: گزینهٔ ۴

با افزایش شهرنشینی و گسترش حمل‌ونقل و وسایل ارتباطی، به‌تدریج حومه‌ها در اطراف شهرها، به‌ویژه شهرهای بزرگ و پرجمعیت، شکل گرفتند. با افزایش جمعیت مادرشهرها و گسترش حومه‌های آن‌ها منطقهٔ مادرشهری به‌وجود می‌آید. با مهاجرت گستردهٔ مردم از نقاط مختلف یک کشور به مادرشهر ملی نیز یک منطقهٔ مادر شهری ایجاد می‌شود.

گزینهٔ ۴ درست نیست؛ زیرا منطقهٔ مادرشهری در نتیجهٔ گسترش مادرشهر و حومه‌های اطراف آن به‌وجود می‌آید و نه صرفاً از کنار هم قرار گرفتن آن‌ها.

۲۱۲- پاسخ: گزینهٔ ۴

از آنجا که مهاجران به شهرها عمدتاً کارگران ساده و فاقد مهارت و تخصص هستند (عبارت «ج») و فرصت‌های شغلی نیز در شهرها محدود است (عبارت «ب»)، آن‌ها در بخش غیررسمی مشغول به‌کار می‌شوند.

۲۱۳- پاسخ: گزینهٔ ۲

از جمله اقدامات مفید برای توسعهٔ اقتصادی روستاها می‌توان به توسعهٔ صنایع کوچک روستایی و توسعهٔ خدمات گردشگری روستایی اشاره کرد.

۲۱۴- پاسخ: گزینهٔ ۱

در سامانهٔ اطلاعات جغرافیایی، داده‌ها و اطلاعات از محیط جمع‌آوری می‌شوند و به‌صورت لایه‌لایه در نرم‌افزار قرار می‌گیرند و سپس پردازش می‌شوند. پردازش و تحلیل اطلاعات به تصمیم‌گیری می‌انجامد و به روند آن کمک می‌کند.

۲۱۵- پاسخ: گزینهٔ ۳

اهداف مدیریت حمل‌ونقل عبارتند از: بهینه کردن سامانهٔ حمل‌ونقل در سطح ملی، بهره‌مندی منطقی و خردمندانه از منابع محیطی و دسترسی عادلانهٔ مردم یک منطقه برای دریافت خدمات یعنی حمل‌ونقل پایدار.

علوم اجتماعی

۲۱۶- پاسخ: گزینهٔ ۴

- مدرسه یک پدیدهٔ اجتماعی است.
- متفکران اجتماعی، به‌وجود آمدن پدیده‌های اجتماعی از طریق واکنش اجتماعی را برونی‌سازی می‌نامند. ← خلق اثر هنری
- آدابِ ادب، فرصت‌ها و محدودیت‌های پدیده‌های اجتماعی را مطرح می‌کند.
- دعا در حق فرزندان یک کنش اجتماعی است.

۲۱۷- پاسخ: گزینهٔ ۳

هجوم اقتصادی به ایران تاریخی طولانی دارد و در ادوار مختلف از سوی استعمارگران غربی به‌صورت‌های مختلفی دنبال شده است. این کار در زمان قاجار با تلاش برای اخذ امتیازات مختلف مانند امتیاز رویتر، رژی و... و در دورهٔ پهلوی از طریق تاراج نفت، فروش جنگ‌افزار و کالاهای مصرفی و صنایع مونتاژ و تخریب بنیان‌های تولید ملی به‌ویژه روح خودباوری ملت ایران انجام شد.

۲۱۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

- جهان متجدد فقط علومی را که با روش‌های تجربی به‌دست می‌آیند، علم می‌داند و علومی را که از روش‌های فراتجربی استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد.
- فرد زمانی که اندیشه‌اش را به‌صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند یا بر اساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به جهان فرهنگی وارد می‌شود.
- جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوهٔ زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد.
- جهان غرب در اقتصاد هیچ مانعی را بر سر راه خود بر نمی‌تابد و در مسیر گسترش خود، شیوه‌های اقتصادی غیرسرمایه‌دارانه را در سراسر جهان نابود می‌کند.

۲۱۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

- در کنش اجتماعی، آگاهی و ارادهٔ کنشگر ناظر به دیگران و ویژگی‌ها و اعمال آن‌ها است. توجه به گفتار طرف مقابل هنگام گفت‌وگو یک کنش اجتماعی است.
- ادبیات مدرن به سلوک‌های معنوی و مکاشفات الهی انسان توجهی ندارد بلکه حالات روانی آدمیان در زندگی روزمره و این جهانی را منعکس می‌کند.
- کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند، ولی این انتقال، در جهت استقلال این کشورها یا تعدیل ثروت نیست، بلکه در جهت منافع بیشتر کشورهای استعمارگر است. بدین ترتیب با رشد و تحول کشورهای استعمارزده نیز فاصله و وابستگی کشورهای غربی و غیرغربی همچنین حفظ می‌شود.

۲۲۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

- برای مقاومت در برابر سیاست‌های جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی، پیمان‌هایی از قبیل جنبش عدم‌تعهد، اتحادیهٔ عرب، سازمان کنفرانس اسلامی و... بین دولت‌ها شکل گرفته است.
- فروریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس، پادشاهان و قدرت‌های محلی به‌عنوان رقیبان دنیاطلب کلیسا، فرصت بروز و ظهور پیدا کنند.
- اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان باز می‌شود.

۲۲۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

- پیدایش فلسفهٔ دکارت مربوط به غرب جدید است.
- فتح قسطنطنیه طی قرون وسطی رخ داد.
- رونق معنویت‌های کاذب و دروغین در دوران پسامدرن اتفاق افتاد.
- حکومت آتاتورک در ترکیه، یکی از قدرت‌های سکولار بود که آرمان‌های منورالفکران غرب‌زده را با حمایت‌های دولت‌های غربی دنبال می‌کرد.

۲۲۲- پاسخ: گزینهٔ ۲

■ هنگامی که یک فرهنگ در سطح جهانی غالب باشد، به‌میزانی که آن فرهنگ، ویژگی‌های مطلوب یک فرهنگ جهانی را داشته باشد، جامعهٔ جهانی از انسجام برخوردار خواهد بود.

■ اروپاییان در هجوم به قارهٔ آمریکا، برای تأسیس سلطهٔ خود، در یک دورهٔ پنجاه ساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند.

■ مسلمانان آسیای جنوب شرقی از طریق تجارت با فرهنگ اسلامی آشنا شدند و به آن روی آوردند.

۲۲۳- پاسخ: گزینهٔ ۴

■ قسمت اول: امپراطوری عثمانی در اثر گروه‌های مبلغ مسیحی و فراماسونری، تهدید نظامی و روابط اقتصادی از هم پاشید.

■ قسمت دوم: ژاپن، با تهدید کشورهای اروپایی مجبور به برقراری روابط تجاری تحت‌شرایط موردنظر این کشورها شد.

■ قسمت سوم: چین، از طریق تهدید نظامی، نفوذ گروه‌های مبلغ مسیحی و روابط اقتصادی به‌صورت کشوری ضعیف درآمد که هر بخش آن تحت‌تسلط یکی از کشورهای اروپایی بود.

۲۲۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

■ جوامع سوسیالیستی با دو مشکل اساسی روبه‌رو شدند که یکی از آن‌ها، از بین رفتن آزادی افراد بود.

■ فوکویاما، فروپاشی بلوک شرق و شوروی سابق و غلبهٔ نظام لیبرال دموکراسی غرب را پایان مبارزات عقیدتی- سیاسی بشر می‌پندارد.

■ تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و کانون‌های صهیونیستی، نه تنها هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌گرداند بلکه آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب نیز هست.

۲۲۵- پاسخ: گزینهٔ ۴

■ بر اساس نظریهٔ مرکز و پیرامون، جوامع غربی چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند.

■ به سخره گرفتن فیلسوفان مدافع نوانخانه‌ها توسط دیکنز، مربوط به چالش فقر و غنا است.

■ جنبش وال استریت مربوط به بحران اقتصادی است.

۲۲۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

انقلاب اسلامی بر اساس آموزه‌های اسلامی، از عزت و اقتدار جهان اسلام پاسداری می‌کرد، دفاع از محرومان و مستضعفان جهان را وظیفهٔ خود می‌دانست، فطرت الهی همهٔ انسان‌ها را مخاطب پیام خود قرار می‌داد و حل مشکلات معرفتی و معنوی بشر را رسالت خود می‌دید.

۲۲۷- پاسخ: گزینهٔ ۳

۱- قاجار به‌جای مقاومت در برابر بیگانگان به قراردادهای استیجاری روی آوردند ← ۲- مقاومت منفی به‌سوی فعالیت رقابت‌آمیز تغییر کرد ← ۳- جنبش تنباکو تجربهٔ موفق فعالیت رقابت‌آمیز بود. ← ۴- این تجربهٔ موفق، فعالیت رقابت‌آمیز را از اصلاح رفتار به اصلاح ساختار تغییر داد. ← ۵- به جنبش عدالت‌خانه منجر شد.

۲۲۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

■ ماکس وبر شهر را زیستگاهی که دارای قلعه و برج و بارو، بازار، دادگاه مستقل و... است تعریف می‌کند.

■ هانتینگتون از آخرین مرحلهٔ درگیری‌ها در جهان معاصر با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند. از نظر او در این مرحله، رقابت‌ها و درگیری‌ها بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ به‌وقوع خواهد پیوست.

■ نظریه‌پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند و مخالف هرگونه مداخلهٔ دولت در اقتصاد بودند (ریکاردو هم از نظریه‌پردازان لیبرال بود).

۲۲۹- پاسخ: گزینهٔ ۲

عبارت اول نادرست است، زیرا: وقتی افراد لایه‌های جهان اجتماعی را در ارتباط با هم در نظر بگیریم، نهاد اجتماعی آشکار می‌شود.

عبارت چهارم نادرست است، زیرا: هم تغییری‌های قابل‌مشاهده را می‌توان با روش کمی و آماری مطالعه کرد.

۲۳۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

این دیدگاه در تقابل با رویکرد اول، این ادعا را که دانش علمی، راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است، انکار می‌کند و همهٔ دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند. دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه خلق و بازسازی آن هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند.

۲۳۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

■ قسمت اول: جامعه‌شناسی تبیینی به بیان چرایی یک پدیده یا نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن می‌پردازد.

■ قسمت دوم: از منظر رویکرد تفسیری، تنوع و تکثر جهانی، موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها می‌شود.

۲۳۲- پاسخ: گزینهٔ ۱

■ قسمت اول: جامعه‌شناسی اقتصادی به توصیف و تبیین پدیده‌ها بسنده نمی‌کند بلکه به داوری ارزشی پدیده‌های موردمطالعه می‌پردازد.

■ قسمت دوم: جامعه‌شناسی تبیینی با شناخت نظم اجتماعی، به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد.

۲۳۳- پاسخ: گزینهٔ ۱

آریستوکراسی ← حکومت اقلیتی که بر فضیلت حکومت می‌کند.

اُلیگارشی ← حکومت اقلیتی که بر اساس خواست و میل خود تصمیم می‌گیرد.

مونارشی ← حکومت فرد بر اساس فضیلت است.

۲۳۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

گزینهٔ ۲، دیدگاه طرفداران عدالت اجتماعی می‌باشد.

سایر گزینه‌ها مربوط به مخالفان قشربندی اجتماعی است.

۲۳۵- پاسخ: گزینهٔ ۱

- سامان دادن و امکان نمودن ارتباط ما با یکدیگر ← فایدهٔ قواعد اجتماعی
- نظام لیبرال دموکراسی محصول نهایی تاریخ بشر ← نظریهٔ فوکویاما
- مطالعهٔ زندگی اجتماعی انسان یا تأکید بر آگهی و معنا ← رویکرد نظریه‌پردازان کنش اجتماعی
- تأیید بر تفاوت‌ها و هویت‌های خاص و محلی ← سیاست هویت

منطق و فلسفه

۲۳۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

دو حیطهٔ منطق «تعریف» و «استدلال» است که حیطهٔ اول مربوط به قواعد کشف تصور مجهول به‌کمک تصورات معلوم است و حیطهٔ دوم مربوط به قواعد کشف تصدیق مجهول به‌کمک تصدیق‌های معلوم است؛ بنابراین تقسیم دو حیطهٔ دانش منطق بر اساس دو نوع آگاهی ذهن (تصور و تصدیق) بوده است.

گزینهٔ ۲: وظیفهٔ دانش منطق فقط تعیین قواعد درست اندیشیدن است و توسعهٔ دانش برعهدهٔ سایر علوم است.

گزینهٔ ۳: در تشبیه منطق به خودرو، منطق فقط مانند سیستم‌های کنترلی هشدار می‌دهد و مانند موتور محرک نیست.

گزینهٔ ۴: در تصورات به واقعیت داشتن (وجود داشتن) یا نداشتن کاری نداریم (حتی به‌صورت ضمنی).

۲۳۷- پاسخ: گزینهٔ ۳

دست به عصا بودن: دلالت التزامی بر محتاط عمل کردن.

عصا نداشتن: دلالت مطابقی.

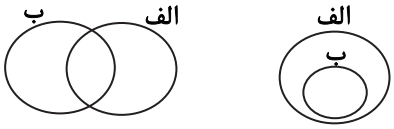
این دو دلالت با هم اشتباه شده‌اند، پس «توسل به معنای ظاهری» است.

گزینه‌های ۲ و ۴: معمولاً در اشعار وقتی دلالت‌های مختلف یک عبارت قابل‌برداشت است، مغالطه نیست، زیرا شاعر به‌عنوان آرایهٔ ادبی از دلالت‌های مختلف استفاده کرده است و هر دو دلالت موردنظر او بوده است؛ بنابراین هر دلالتی که برداشت شود به نوعی درست است و خطایی رخ نمی‌دهد.

۲۳۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

از اینکه «بعضی الف‌ها ب نیستند» نتیجه می‌شود امکان رابطهٔ تساوی بین «الف» و «ب» نیست (رد گزینه‌های ۲ و ۳).

برای اینکه بخشی از الف‌ها ب باشد و برخی نباشد، این دو شکل قابل‌تصور است:

بنابراین دو رابطهٔ عموم و خصوص مطلق و عموم و خصوص من‌وجه ممکن هستند.

۲۳۹- پاسخ: گزینهٔ ۲

جامع نیست چون شامل طاووس نمی‌شود و مانع نیست چون شامل خفاش که پرنده نیست بلکه پستاندار است نیز می‌شود.

گزینهٔ ۱: جامع و مانع

گزینهٔ ۳: جامع است (اسبی که این ویژگی‌ها را نداشته باشد، نداریم). البته مانع نیست (شامل گوسفند هم می‌شود).

گزینهٔ ۴: جامع است (فعلی که اینگونه نباشد، نداریم). البته مانع نیست (شامل مصدر هم می‌شود، ولی مصدر، فعل نیست).

۲۴۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

استدلالی از طریق تمثیل انسان به آب است.

سایر گزینه‌ها: همگی قیاس‌اند، زیرا از حکم کلی نتیجهٔ جزئی‌تر گرفته‌اند و لذا اگر مقدمات درست باشند، نتیجه ضرورتاً صادق است.

۲۴۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

قضیهٔ شخصیه قضیه‌ای است که موضوع آن مفهوم جزئی باشد. در جملهٔ «زاغ برعکس غاز می‌شود» موضوع قضیه، «زاغ» به‌عنوان موجودی ذهنی یا خارجی نیست بلکه موجودی در عالَم زبان (لفظ) است یعنی همین «لفظِ زاغ» موردنظر است که در اینجا نوشته شده است؛ بنابراین «زاغ» در اینجا جزئی است.

سایر گزینه‌ها: در سایر گزینه‌ها ممکن است یک زاغ معیّن موردنظر نباشد (توجه: می‌توان معنای سایر گزینه‌ها را هم طوری برداشت کرد که یک زاغ کاملاً مشخص و جزئی موردنظر باشد و همگی شخصیه باشند، اما چون گزینهٔ ۳ حتماً شخصیه است و به‌هیچ‌وجه نمی‌توان آن را محصوره دانست، سایر گزینه‌ها را جوری معنا می‌کنیم که موضوع آن‌ها کلی و خودشان محصوره باشند).

۲۴۲- پاسخ: گزینهٔ ۳

عدم‌رعایت قواعد «عکس مستوی» منجر به مغالطهٔ ایهام انعکاس می‌شود. یکی از این قواعد این است که سالبهٔ جزئیه عکس لازم‌الصدق ندارد و این قاعده نقض شده است.

۲۴۳- پاسخ: گزینهٔ ۱

۵ مطلب باید کنترل شود:

۱- تکرار درست حد وسط ۲- قانون نتیجه ۳- شرط اول اعتبار

۴- شرط دوم اعتبار ۵- شرط سوم اعتبار

گزینهٔ ۱: همهٔ این شرایط را دارد.

گزینهٔ ۲: شرط ۳ برقرار نیست (ب در نتیجه مثبت و در مقدمه منفی است).

گزینهٔ ۳: قانون کیفیت نتیجه نقض شده است (مقدمهٔ اول سالبه، ولی نتیجه موجبه است).

گزینهٔ ۴: شرط ۳ برقرار نیست (ج در نتیجه مثبت و در مقدمه منفی است).

۲۴۴- پاسخ: گزینهٔ ۴

راه‌حل سریع ولی قابل‌استفاده در موارد محدود: چون صورت سؤال فرضی صادق را مطرح کرده است، بنابراین انتظار نداریم نتیجه‌ای کاذب از آن گرفته شود؛ بنابراین چون در بین گزینه‌ها تنها گزینهٔ ۴ مطلب درستی را بیان کرده است و بقیه همه از نظر محتوا کاذب‌اند، همین گزینه جواب است. البته این راه‌حل به‌ندرت در تست‌ها جواب می‌دهد، زیرا معمولاً گزینه‌ها را به‌گونه‌ای می‌دهند که با توجه به محتوا، صدق و کذبشان معلوم نباشد و یا فرض سؤال را گزاره‌ای انتخاب می‌کنند که از نظر محتوایی کاذب باشد.

راه‌حل طولانی ولی همیشه قابل‌استفاده: قضیهٔ داده‌شده، منفصل مانعةالجمع است چون دو طرف با هم صادق نمی‌شوند، ولی با هم کاذب می‌شوند (نه هر دو و شاید هیچ‌کدام)؛ بنابراین اگر یک موجود انسان باشد، غیرحیوان نیست. این یعنی رابطهٔ «انسان» و «غیرحیوان» تباین است (هیچ انسانی غیرحیوان نیست). این قضیه را «الف» می‌نامیم، پس می‌دانیم که «الف» صادق است.

گزینهٔ ۱: چون محمول‌ها را تغییر داده رابطهٔ تقابل یا عکس مستوی برقرار نیست و نمی‌توان نتیجه‌ای گرفت.

گزینهٔ ۲: متناقض قضیهٔ الف است و بنابراین کاذب خواهد بود.

گزینهٔ ۳: متناقض عکس مستوی قضیهٔ الف است و بنابراین کاذب خواهد بود.

گزینهٔ ۴: متداخل قضیهٔ الف است، پس چون الف قضیهٔ کلیه است، این گزینه صادق خواهد بود.

۲۴۵- پاسخ: گزینهٔ ۲

فلسفه در موضوع و مسائل با همهٔ علوم دیگر فرق دارد چون فقط فلسفه مسائل و موضوعات بنیادی را بررسی می‌کند.

گزینه‌های ۱ و ۴: هیچ‌کدام خاص فلسفه نیستند. مثلاً روش عقلی در ریاضی و منطق هم به‌کار می‌رود و دیدگاه‌های کلی در همهٔ علوم وجود دارد.

گزینهٔ ۳: حیرت در برابر هستی فقط یک انگیزه برای ورود به فلسفه است، نه تفاوت اساسی آن با سایر علوم.

۲۴۶- پاسخ: گزینهٔ ۴

فیلسوفان قدیمی مثل افلاطون، ارسطو، فارابی و ابن‌سینا دیدگاه‌هایی در فلسفه داشته‌اند که همان دیدگاه‌ها سبب پیدایش مکاتب بزرگ تربیتی شده است.

گزینهٔ ۱: فلسفه‌های مضاف رابط فلسفهٔ اولی و علوم هستند نه اینکه علوم رابط باشند.

گزینهٔ ۲: در حیطهٔ فلسفهٔ سیاست، فیلسوف از مسائل بنیادی علوم سیاسی بحث می‌کند و لازم نیست وارد مسائل سیاسی شود.

گزینهٔ ۳: بخش اصلی فلسفه فقط معادل ریشهٔ این علم است، نه شاخه‌ها.

۲۴۷- پاسخ: گزینهٔ ۱

استدلال پارمنیدس دربارهٔ «حقیقت واحد و ثابت و جاودان بودن هستی» بود.

گزینهٔ ۲: مطلبی بدیهی است و نیاز به استدلال ندارد.

گزینه‌های ۳ و ۴: مطالبی درست هستند، ولی نتیجهٔ این استدلال نیستند.

۲۴۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

گزینهٔ جواب به‌طور صریح در کتاب درسی نیامده است، ولی اولاً با رد گزینه‌های دیگر می‌توان به پاسخ رسید و ثانیاً از بیانیهٔ سقراط نتیجه می‌شود که هرکس مانند سقراط به راه درست دست یافت، گرفتار بدی نمی‌شود؛ بنابراین منشأ همهٔ بدی‌ها نادانی انسان است (توجه: این گزینه به‌طور صریح در کتاب درسی نظام قدیم مطرح شده بود).

گزینهٔ ۲: اینکه «دانای حقیقی فقط خداست» درست است، ولی معنایش این نیست که فقط آنچه خداوند می‌گوید درست باشد. مثلاً سخنان خود سقراط هم درست بود. دانای حقیقی بودن خدا به این معناست که فقط خداوند همهٔ حقایق را به‌طور کامل می‌داند و در مقابل عظمت جهان و علم الهی، علم دیگران ناچیز و غیرقابل‌اعتنا است.

گزینهٔ ۳: سقراط برعکس این مطلب را بیان کرد. یعنی از طریق صفات و آثار خدا، وجود خدا را اثبات کرد.

گزینهٔ ۴: سقراط گفت کسی که از فرمان خدا سرپیچی کند سزاوار سرزنش است، ولی دربارهٔ کسی که خورشید و ماه را به خدایی بپذیرد چیزی نگفت.

۲۴۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

وقتی شناختی داریم، یعنی شناخت ممکن است. به عبارت دیگر، وقوع هرچیزی فرع بر امکان وقوع آن است.

۲۵۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

این تست ابهام دارد و دو معنا می‌توان از صورت سؤال برداشت کرد. معنای اول این است که کدام گزینه بر فرض که درست باشد، مورد نقضی برای نظریهٔ معرفت‌شناختیِ پوزیتیویسم است. اگر این معنا موردنظر باشد گزینه‌های ۱ و ۴، هر دو پاسخ سؤال خواهند بود، اما چون تست باید یک گزینهٔ جواب داشته باشد، به سراغ معنای دوم می‌رویم. معنای دوم این است که در تاریخ فلسفه کدام موارد نقض نسبت به نظریهٔ پوزیتیویست‌ها مطرح شده است. طبق این معنا فقط گزینهٔ ۲ پاسخ تست خواهد بود، زیرا از جمله اشکالات نظری تجربه‌گرایی که کتاب درسی به آن‌ها اشاره کرده است، «تغییرات علوم تجربی» است. (توجه: اشکال «تغییرات علوم تجربی» که در این سؤال موردنظر است، از کتاب فلسفهٔ یازدهم چاپ ۹۸ حذف شده است.)

گزینهٔ ۱: خطاهای تجربه هم یکی از اشکالات بود، ولی اینکه دانش تجربی به‌طور کلی واقعیت را نشان ندهد، یکی از اشکالات نبود. این مطلب بحران عدم‌اعتبار علوم تجربی را می‌رساند که در اثر اشکالات نظری متعدد تجربه‌گرایی مطرح شد و خودش یکی از آن اشکالات نبود.

گزینهٔ ۳: این مورد اصلاً در تاریخ فلسفه مطرح نشده است.

گزینهٔ ۴: راه‌حل نسبی‌گرایان است، نه اشکال پوزیتیویسم.

۲۵۱- پاسخ: گزینهٔ ۴

بر اساس دیدگاه ملاصدرا، روح چیزی ضمیمه‌شده به بدن نیست، بلکه نتیجهٔ رشد و تکامل خود جسم و بدن است.

گزینهٔ ۱: روح درون بدن نیست بلکه باطن بدن است.

گزینهٔ ۲: انسان باید با اختیار و ارادهٔ خود ظرفیت بی‌نهایت کمالات خود را به فعلیت برساند.

گزینهٔ ۳: انسان وقتی از مراحل تکاملی طبیعی گذر می‌کند، ظرفیتی بی‌نهایت پیدا می‌کند.

۲۵۲- پاسخ: گزینهٔ ۳

کانت می‌گوید هر انسانی در درون خود حقیقتی به‌نام وجدان اخلاقی دارد که او را به‌سوی عمل خیر اخلاقی دعوت می‌کند (رد گزینهٔ ۲). هر کاری که انسان صرفاً برای اطاعت از وجدان خود انجام دهد و هیچ‌گونه هدف و منفعت شخصی در آن نداشته باشد، خیر اخلاقی شمرده می‌شود. مثلاً اگر انسان عدل را نه به‌خاطر تشویق و تمجید دیگران و نه حتی برای رسیدن به سعادت (تأیید ناسازگاری گزینهٔ ۳)، بلکه فقط بدان جهت که وجدان بدان دعوت می‌کند، انجام دهد، فضیلت شمرده می‌شود (رد گزینهٔ ۴). او می‌گوید: «بر طبق قاعده‌ای عمل کنید که بتوانید اراده کنید که قاعدهٔ مزبور قانون کلی و عمومی شود» (رد گزینهٔ ۱).

۲۵۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

تصور ماهیتی در ذهن که وجود ندارد، یعنی جدایی ماهیت از وجود در ذهن. این از دلایل مغایرت مفهوم وجود با ماهیت است.

گزینهٔ ۱: دو مفهوم «مثلث» و «شکل سه‌ضلعی» قابل‌حمل بر یکدیگر هستند و می‌توان گفت: «مثلث، شکل سه‌ضلعی است». با این حال، این دو مفهوم مغایرتی با هم ندارند؛ بنابراین قابلیت حمل «وجود» بر «ماهیت» دلیل مغایرت نیست.

گزینهٔ ۲: فقط خداست که ماهیت ندارد (یک چیز واحد) بنابراین نمی‌توان گفت چیزهایی وجود دارند که ماهیت ندارند.

گزینهٔ ۴: سلب وجود از ماهیت، خارج از ذهن امکان‌پذیر نیست.

۲۵۴- پاسخ: گزینهٔ ۳

ملاصدرا می‌گوید به‌جای نگاه کردن به ماهیت و مشاهدهٔ حالت امکانی آن نسبت به وجود و عدم، اگر به خود وجود و واقعیت موجودات پیرامون نگاه کنیم، می‌بینیم که این واقعیات، عین وابستگی و نیازند؛ بنابراین در نظریهٔ امکان فقری، نیازمندی به خود وجود برمی‌گردد نه به ماهیت (رد گزینهٔ ۴).

گزینهٔ ۱: لازمهٔ امکان ماهوی، وجوب بالغیر نیست، بلکه لازمهٔ وجود علت، وجوب بالغیر است.

گزینهٔ ۲: در هر دو نظریه، نیاز از طرف امری بیرونی نیست، ولی در امکان فقری به وجود برمی‌گردد و در امکان ماهوی به ذات و ماهیت. (توجه: کلمهٔ «ذات» در فلسفهٔ ابن‌سینا معمولاً به‌معنای «ماهیت» و در فلسفهٔ ملاصدرا معمولاً به‌معنای «وجود» است.)

۲۵۵- پاسخ: گزینهٔ ۱

بعد از درک علیت، برای اینکه علت حوادث طبیعی را بدانیم، باید از حس و تجربهٔ خود استفاده کنیم. کشف علل امور طبیعی از طریق حس و تجربه صورت می‌گیرد. ازاین‌رو تجربه کشف می‌کند که حرارت، علت انبساط فلز است.

گزینهٔ ۲: در علت و معلول‌های طبیعی هم علت و هم معلول، با حس و تجربه درک می‌شوند و چنین نیست که علت فقط با حس و معلول فقط با تجربه درک شوند، اما به‌نظر می‌رسد این گزینه چنین ادعای نادرستی دارد.

گزینهٔ ۳: اینکه مصداق علت انبساط چیست، عقلی و بدیهی نیست و نیاز به تجربه دارد.

گزینهٔ ۴: اصل علیت عقلی محض است و از تجربه به‌دست نمی‌آید.

۲۵۶- پاسخ: گزینهٔ ۲

برخی شانس را عامل موفقیت یا عدم‌موفقیت می‌دانند و معتقدند که شانس برخی از افراد بیشتر و شانس بعضی دیگر کمتر است. این یعنی در نگاه آنان، شانس عاملی خارج از قانون علیت است که بر روند امور یک شخص تأثیر می‌گذارد.

گزینه‌های ۱ و ۳: به نفی سنخیت یا وجوب علّی پرداخته‌اند، ولی گاهی اوقات شانس به‌معنای نقض خود علیت است و گاهی فقط نقض وجوب است و گاهی فقط نقض سنخیت؛ بنابراین این گزینه‌ها تحلیل نادرستی نیستند، ولی گزینهٔ ۲ تحلیل مناسب‌تر و جامع‌تری ارائه کرده است.

گزینهٔ ۴: به شانس مربوط نیست.

۲۵۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

دکارت می‌گوید تصور حقیقت نامتناهی نمی‌تواند از او یا هر موجود متناهی دیگری باشد.

گزینهٔ ۱: اولاً کانت وجود خدا را اثبات نکرد بلکه ضرورت وجود خدا را اثبات کرد. ثانیاً کانت ابتدائاً از اخلاق استفاده کرد و سپس غیرمادی بودن نفس را اثبات کرد و از این مطلب هم برای اثبات نتایج بعدی بهره برد.

گزینهٔ ۲: جیمز دلیل وجود خدا را عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی می‌دانست، اما «تجربه» وقتی به‌تنهایی به‌کار می‌رود به‌معنای چنین تجربه‌هایی نیست بلکه به‌معنای تجربهٔ حسی است.

گزینهٔ ۳: هیوم اثبات نکرد که خدا وجود ندارد بلکه معتقد بود که چون ما ابزاری جز حس و تجربه برای شناخت نداریم و خدا هم با این ابزار درک نمی‌شود، پس یا خدایی نیست و یا نمی‌توانیم او را اثبات کنیم.

۲۵۸- پاسخ: گزینهٔ ۱

فارابی از مشروط بودن وجود معلول به وجود علت استفاده کرد. در این تمثیل هم سخن از مشروط بودن برخی امور به برخی دیگر است.

گزینهٔ ۲: مربوط به لزوم وجود همهٔ اجزای علت تامه است و ربطی به برهان فارابی ندارد.

گزینه‌های ۳ و ۴: هر دو گزینه بیشتر برای برهان وجوب و امکان ابن‌سینا مناسب هستند.

۲۵۹- پاسخ: گزینهٔ ۱

این جملهٔ راسل است. او گمان می‌کرد قاعدهٔ علیت این است که «هر موجودی نیاز به علت دارد» و لذا وجود خدا را نقض قانون علیت می‌دانست؛ بنابراین می‌گفت: «اگر چیزی بدون علت می‌تواند وجود داشته باشد، تفاوتی نمی‌کند که آن چیز، خدا باشد یا جهان»، اما از نظر فارابی و ابن‌سینا فقط موجودات پیرامون ما که ممکن‌الوجود هستند نیازمند علت‌اند و هرچه موجود است، نیاز به علت ندارد.

گزینهٔ ۲: در این صورت، لزوماً هرچیزی بدون علت نمی‌تواند وجود داشته باشد. به عبارت دیگر، ممکن‌الوجودها برای موجود شدن به علت نیاز دارند لذا جهان نیاز به علت دارد.

گزینهٔ ۳: جملهٔ موردنظر دربارهٔ آنچه موجود است سخن می‌گوید نه آنچه به‌وجود آمده است. راسل گمان می‌کرد جهان هم مانند خدا می‌توانسته همیشه موجود باشد و نیازی ندارد که به‌وجود آمده باشد؛ و الا همه قبول دارند که آنچه به‌وجود آمده نیازمند علت است و این اعتقاد بدیهی مستلزم جملهٔ موردنظر نیست.

گزینهٔ ۴: این گزینه هم شبیه گزینهٔ ۲، نمی‌تواند پیش‌فرض سخن موردنظر باشد، زیرا در این جمله تفاوت خدا (مستقل) و جهان (وابسته) بیان شده است و جهان نمی‌تواند بدون علت وجود داشته باشد.

۲۶۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

عقل در معرفت دینی دو نقش دارد. نقش ابزاری که به‌کمک آن در آیات و روایات می‌اندیشیم و احکام و معارف آن‌ها را به‌دست می‌آوریم و نقش منبعی که خودش مستقل از آیات و روایات و در کنار آن‌ها به‌عنوان یک منبع معرفت مورداستفاده قرار می‌گیرد. اثبات وجود مبدئی برای عالَم، مستقل از آیات و روایات است. (توجه: تفاوت منبع و ابزار معرفت دینی، از کتاب فلسفهٔ دوازدهم چاپ ۹۹ حذف شده است.)

روان‌شناسی

۲۶۱- پاسخ: گزینهٔ ۱

وقتی پرسیده می‌شود «تلاش روان‌شناسان بر چه‌چیزی متمرکز است»، منظور این است که آن‌ها چه هدفی را دنبال می‌کنند.

اهداف علم روانشناسی مانند سایر علوم تجربی عبارتند از توصیف، تبیین، پیش بینی و کنترل؛ بنابراین روانشناسان به‌دنبال توصیف، تبیین و پیش‌بینی و کنترل علمی رفتار هستند. شکل‌دهی فرضیه‌ها (گزینه ۱)، مشاهدهٔ طبیعی رفتار (گزینهٔ ۳) و گردآوری اطلاعات (گزینهٔ ۴)، همگی از جمله راه‌های رسیدن به این اهداف هستند.

۲۶۲- پاسخ: گزینهٔ ۲

تعریف عملیاتی موجب سهولت اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: پیش بینی یکی از اهداف روان‌شناسی است.

گزینه ۳: ارتباط بین متغیرها در فرضیه بیان می‌شود.

گزینه ۴: دانشمندان در پاسخ به مسئله، فرضیه‌های قابل‌بررسی تجربی را ارائه می‌کنند.

۲۶۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

یافته‌های روش علمی خصوصی و شخصی نیست، بلکه هر فردی در صورت رعایت ضوابط علمی می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند. به این ویژگی روش علمی «تکرارپذیری» می‌گویند؛ یعنی رسیدن به یافته‌های یکسان در آزمایش‌های متعدد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: کنترل یکی از هدف‌های علم روان‌شناسی است.

گزینهٔ ۲: مشاهده یکی از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی است.

گزینهٔ ۴: تعریف عملیاتی یکی دیگر از ویژگی‌های روش علمی است و به‌معنای بیان دقیق و عینی متغیرها است.

۲۶۴- پاسخ: گزینهٔ ۱

اینکه شناخت محرک معیّنی تحت‌تأثیر ارائهٔ پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن باشد، نشان‌دهندهٔ پدیدهٔ آماده سازی است. در پدیدهٔ آماده سازی ارائه پیشین محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند و ما نسبت به این موضوع آگاهی کامل نداریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «یادگیری» همان مرحلهٔ اول حافظه یعنی ثبت و رمزگردانی اطلاعات است.

گزینه ۳: «مشابهت» یکی از اصول گشتالت است که بر اساس آن اشیای شبیه به هم را در یک مقوله طبقه‌بندی می‌کنیم

۲۶۵- پاسخ: گزینهٔ ۳

در اسلام مراحل رشد انسان تا ۲۱ سالگی به سه مرحله تقسیم می‌شود. در هفت سال اول کودک آقا و سرور است. در این دوره کودک باید آزاد باشد که بازی کند. باید عواطف و احساسات صحیح او را رشد داد و با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد و بدون توقع اطاعت از او، سعی کرد که با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره بگیرد.

۲۶۶- پاسخ: گزینهٔ ۲

رشد هیجانی در کودکی ابتدا معطوف به هیجانات ساده است که عبارتند از: ترس، خشم و محبت. یعنی کودکان این هیجانات را زودتر بروز می‌دهند. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان هیجانات ساده به هیجانات مرکب تعمیم می‌یابند. سایر گزینه‌ها هیجانات مرکب هستند که در مراحل بعدی رشد به‌وجود می‌آیند.

۲۶۷- پاسخ: گزینهٔ ۴

در دورهٔ نوجوانی گرایش نوجوانان به گروه همسالان بیشتر از سابق می‌شود و در کنار آن‌ها بودن برای نوجوان بسیار لذت‌بخش است. این موضوع مربوط به رشد اجتماعی آن‌ها است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: به‌طور میانگین نوجوانان در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسند.

گزینهٔ ۲: نوجوانان در نحوهٔ به‌کارگیری توانایی‌های شناختی پختگی لازم را ندارند.

گزینهٔ ۳: به‌دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دورهٔ نوجوانی تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به‌سرعت تغییر می‌کند.

۲۶۸- پاسخ: گزینهٔ ۳

منظور از گزینهٔ ۳ (ارائه به دفعات زیاد) عامل «آشنایی نسبی با محرک» است. اگر محرک موردنظر به دفعات متعدد ارائه شود، به‌دلیل اینکه با آن آشنا می‌شویم، نسبت به آن خوگیری پیدا می‌کنیم.

سایر گزینه‌ها باعث ایجاد تمرکز و از بین رفتن خوگیری می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: آشنایی نسبی با محرک عامل خوگیری است، ولی برعکس آن یعنی تازگی و نو بودن عامل تمرکز است.

گزینهٔ ۲: تغییرات درونی محرک‌ها از عوامل تمرکز است.

گزینهٔ ۴: یکنواختی و ثبات عامل خوگیری است، ولی برعکس آن یعنی تنوع عامل تمرکز است.

۲۶۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

بر اساس نمودار ابینگهوس، بعد از گذشت ۱ ساعت، تقریباً نیمی از مطالب حافظه فراموش می‌شود؛ یعنی بیشترین مقدار فراموشی در ساعت‌های نخست بعد از یادگیری صورت می‌گیرد و بعد از آن با گذشت زمان از شدت فراموشی کاسته می‌شود.

نکته: در ابتدا نمودار شیب زیادی دارد، یعنی شدت فراموشی زیاد است، ولی هرچه زمان می‌گذرد شیب نمودار کم می‌شود، پس شدت فراموشی هم کمتر می‌شود.

۲۷۰- پاسخ: گزینهٔ ۲

یکی از ساده‌ترین شیوه‌های انتقال اطلاعات از حافظهٔ کوتاه‌مدت به بلندمدت، بازگویی و تمرین است.

علت رد سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: ظرفیت حافظهٔ کوتاه‌مدت محدود است. حداکثر لغت قابل‌یادآوری ۷ ± ۲ یعنی ۵ تا ۹ لغت است.

گزینهٔ ۳: آنچه عملکرد حافظهٔ فعال (کاری) را افزایش می‌دهد، استفاده کردن از اطلاعات است. به همین دلیل ظرفیت ذخیره‌سازی و زمان بازیابی اطلاعات در آن بر خلاف حافظهٔ کوتاه‌مدت می‌تواند بیشتر باشد.

گزینهٔ ۴: اطلاعات ثبت‌شده در مرحلهٔ رمزگردانی، لزوماً به حافظهٔ بلندمدت منتقل نمی‌شوند. ممکن است در سطح حافظهٔ حسی و یا کوتاه‌مدت باقی بمانند.

۲۷۱- پاسخ: گزینهٔ ۳

در این مثال صدایی وجود نداشته، ولی فرد به آن پاسخ داده، پس ردیابی محرک غایب یا همان «هشدار کاذب» اتفاق افتاده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: اگر کسی صدایش نمی‌کرد و او هم جواب نمی‌داد، «رد درست» اتفاق افتاده بود.

گزینهٔ ۲: اگر صدایش می‌کردند و او هم می‌گفت «بله»، «تصمیم درست» یا «اصابت» اتفاق افتاده بود.

گزینهٔ ۴: فقدان محرک هدف جزو موقعیت‌های ردیابی علامت نیست. اگر منظور «از دست دادن محرک هدف» باشد، در صورتی اتفاق می‌افتاد که صدایش می‌کردند، ولی جوابی نمی‌داد.

۲۷۲- پاسخ: گزینهٔ ۴

گوش‌به‌زنگی کارکرد دوم توجه است و به‌معنای توانایی فرد برای پیدا کردن محرک هدف در یک دورهٔ زمانی طولانی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: توجه مداوم و پایدار به یک موضوع تمرکز نام دارد.

گزینهٔ ۲: انتخاب یک محرک از بین محرک‌های مختلف توجه نام دارد.

گزینهٔ ۳: همهٔ آنچه دریافت می‌کنیم، تفسیر نمی‌شود. بسیاری از محرک‌های حسی در حد تحریک گیرنده‌ها باقی می‌ماند و وارد فضای ادراکی نمی‌شود؛ بنابراین همهٔ دریافت‌های حسی تفسیر نمی‌شود.

۲۷۳- پاسخ: گزینهٔ ۳

حضرت علی علیه‌السلام در حکمت ۲۷۴ نهج البلاغه، شرط تصمیم‌گیری را رسیدن به یقین می‌دانند و می‌فرماید: «چون به یقین رسیدید، اقدام کنید»

۲۷۴- پاسخ: گزینهٔ ۲

استفاده از روش‌های تحلیلی دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین می‌کند. سایر گزینه‌ها ویژگی روش‌های اکتشافی حل مسئله است. روش‌های اکتشافی نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارند و در حداقل زمان به راه‌حل می‌رسند. ولی اعتبار آن راه‌حل‌ها با گذشت زمان به‌شدت متزلزل می‌شود.

۲۷۵- پاسخ: گزینهٔ ۱

«بد تعریف‌شده» به‌معنای پیچیده بودن و دشواری حل یک مسئله است. به‌عبارت دیگر مسئله‌های بد تعریف‌شده از آنجا که علل متعددی دارند، به‌راحتی قابل‌تعریف نیستند، پس منظور از مسئلهٔ چند علیتی، مسئلهٔ بد تعریف شده است. یکی از شاخص‌های مسئله بد تعریف‌شده در دسترس نبودن اقدامات مشخص و استاندارد است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۲: در اثر حل مسئله، به اصول و قوانینی دست می‌یابیم که در موقعیت‌های دیگر هم قابل‌استفاده باشد. به همین دلیل یادگیری حاصل از حل مسئله در مقایسه با سایر یادگیری‌ها قابل‌تعمیم است

گزینهٔ ۳: یکی از دلایل اینکه برخی از افراد راه‌حل مسئله را نمی‌دانند، این است که هدف را به صراحت تعریف نکرده‌اند. آگاهی کامل به مسئله، احتمال انتخاب راه‌حل بهتر را بیشتر می‌کند.

گزینهٔ ۴: اولین مرحله در حل مسئله تشخیص دقیق و روشن آن است.

۲۷۶- پاسخ: گزینهٔ ۱

فردی که دارای سبک اجتنابی است، «کار امروز را به فردا می‌اندازد» و «دست، دست می‌کند». این افراد، بر این باورند که همه چیز خودبه‌خود درست می‌شود؛ در نتیجه، زمان را از دست می‌دهند و مشکل آن‌ها بیشتر می‌شود.

۲۷۷- پاسخ: گزینهٔ ۲

اسناد یعنی موفقیت‌ها و شکست‌های خود را به چه‌چیزی نسبت می‌دهیم. به‌عبارت دیگر علت موفقیت و شکست خود را چه‌چیزی می‌دانیم و چگونه دربارهٔ آن‌ها قضاوت می‌کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: عاملی که ما را برمی‌انگیزد، به حرکت وا می‌دارد و به‌سوی رفتار معیّن سوق می‌دهد را «انگیزه» گویند.

گزینهٔ ۳: به مجموعه عوامل فرازیستی که باعث به حرکت درآوردن رفتار و شناخت ما می‌شود، «نگرش» می‌گویند.

گزینهٔ ۴: وقتی رفتار و باور فرد با هم هماهنگ نباشد و یا شخص دارای دو شناخت هم‌زمان باشد، که با یکدیگر در تضاد است، می‌گویند او دارای «ناهماهنگی شناختی» است.

۲۷۸- پاسخ: گزینهٔ ۴

در تعارض اجتناب- اجتناب با دو گزینه روبه‌رو هستیم که هر دو نامطلوب و ناخواستنی است و فرد مجبور به انتخاب یکی از آن‌ها است. تکالیف زیاد و دشوار و تنبیه شدن توسط معلم هر دو ناخوشایند است.

در سایر گزینه‌ها تعارض گرایش- اجتناب وجود دارد، زیرا فرد با یک موضوع مواجه است که هم جنبهٔ خوشایند و هم جنبهٔ ناخوشایند دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: رفتن به پارک رفتن پارک لذت‌بخش است (جنبهٔ مثبت)، ولی ترس از کرونا را هم ایجاد می‌کند (جنبهٔ منفی).

گزینهٔ ۲: موتورسواری لذت‌بخش است (جنبهٔ مثبت)، ولی ترس از آسیب دیدن هم ایجاد می‌کند (جنبهٔ منفی)

گزینهٔ ۳: خوردن غذاهای چرب خوشایند است (جنبهٔ مثبت)، ولی مانع داشتن وزن متناسب می‌شود (جنبهٔ منفی)

۲۷۹- پاسخ: گزینهٔ ۴

فشار روانی، روبه‌رو شدن با تغییر در زندگی است. چنین تغییری باعث به‌هم خوردن تعادل در زندگی می‌شود و لازم است برای سازگار شدن با شرایط جدید بیشتر تلاش کنیم؛ بنابراین می‌توان گفت فشار روانی عبارت است از «نیاز برای دوباره سازگارشدن با شرایط جدید زندگی»

گزینهٔ ۳: «مقابله» به‌معنای تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمّل آن است.

۲۸۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

وقتی یادگیرندگان، شکست را به چیزی نسبت می‌دهند که نمی‌توانند آن را کنترل کنند (مانند توانایی پایین و دشواری تکلیف)، انگیزهٔ بسیار کمی برای جبران آن خواهند داشت.

همین طور کسانی که شکست را به عوامل پایدار، مانند استعداد و دشواری تکلیف، نسبت می‌دهند، دچار یأس و دلسردی برای دفعات بعدی می‌شوند.

علت رد سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۲: نسبت دادن شکست به عوامل درونی ناپایدار مانند تلاش نکردن و برنامه‌ریزی نکردن باعث می‌شود، انگیزهٔ تلاش برای جبران پیدا کنیم.

گزینهٔ ۳: ربطی به موضوع سؤال ندارد.

گزینهٔ ۴: اگر فرد باور داشته باشد که بین رفتارش و پیامد آن ارتباط وجود دارد، انگیزهٔ تلاش پیدا می‌کند.

مؤسسه آموزشی فرهنگی